

8%, het aantal fokvarkens afgenomen met 1%, het aantal vleeskuikens gedaald met 3% en het aantal leghennen gegroeid met 3%.

De concrete mogelijkheden worden in dit alternatief begrensd door het voorontwerpbestemmingsplan. De regeling in het voorontwerpbestemmingsplan t.a.v. agrarische bedrijven bevat de volgende elementen:

- de bestaande intensieve veehouderijen mogen via een wijzigingsbevoegdheid uitbreiden tot 2 hectare;
- de bestaande melkveehouderijen mogen via een wijzigingsbevoegdheid uitbreiden tot 2 hectare;
- er is via een wijzigingsbevoegdheid nieuwvestiging van grondgebonden agrarische bedrijven mogelijk (bouwvlak maximaal 1,5 ha), m.u.v. daar waar de waarde “openheid” of waarde “EHS” wordt beschermd;
- stoppende agrarische bedrijven kunnen via een wijzigingsbevoegdheid omschakelen naar andere functies, waarbij met name de omschakeling van akkerbouwbedrijven tot cumulatie van effecten leidt.

6 Milieueffecten

In dit hoofdstuk wordt het effect van de voorgenomen ontwikkeling en het alternatief op de navolgende milieuaspecten beschreven:

- geur;
- gezondheid;
- landschap en cultuurhistorie;
- luchtkwaliteit;
- gezondheid;
- natuur.

6.1 Geur

6.1.1 *De voorgenomen ontwikkeling: maximalisatie voorontwerpbestemmingsplan*

Maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan geeft de mogelijkheid tot een enorme toename van het aantal dieren. Het is mogelijk voor veehouderijen om binnen een bouwvlak met een omvang van 2 hectare stallen voor varkens en pluimvee te realiseren. De groei van de landbouw wordt in het plangebied echter beperkt door de geurhinder, die afkomstig is van dieren. Op basis van de normen uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) kan de maximaal mogelijke groei van de bestaande bedrijven worden bepaald. Bij de maximale situatie wordt gekeken naar de hoogst mogelijke geuremissie die nog vergunbaar is. De maximaal vergunbare geuremissie is niet alleen afhankelijk van de veehouderij, maar ook van de omliggende geurgevoelige objecten. Als er op relatief korte afstand van een veehouderij een geurgevoelig object ligt, dan zal de uitbreidingsruimte op basis van geurhinder ook beperkt zijn.

Om de maximale geursituatie in de toekomst inzichtelijk te maken, heeft Windmill de groeimogelijkheden van de veehouderijen op basis van geurhinder onderzocht (zie bijlage 5). Er is onderzocht wat de geuremissie theoretisch kan zijn voordat de maximaal vergunbare voorgrondbelasting (geurnorm) op een geurgevoelig object wordt overschreden. In deze berekening is als uitgangspunt genomen dat een bedrijf niet verder kan groeien als een modern gesloten varkenshouderij met een oppervlak aan bedrijfsgebouwen van 2 hectare. Een dergelijk bedrijf heeft 1000 zeugen en een geuremissie van 165.796 $\text{OU}_\text{E}/\text{s}$ (516 Nge).

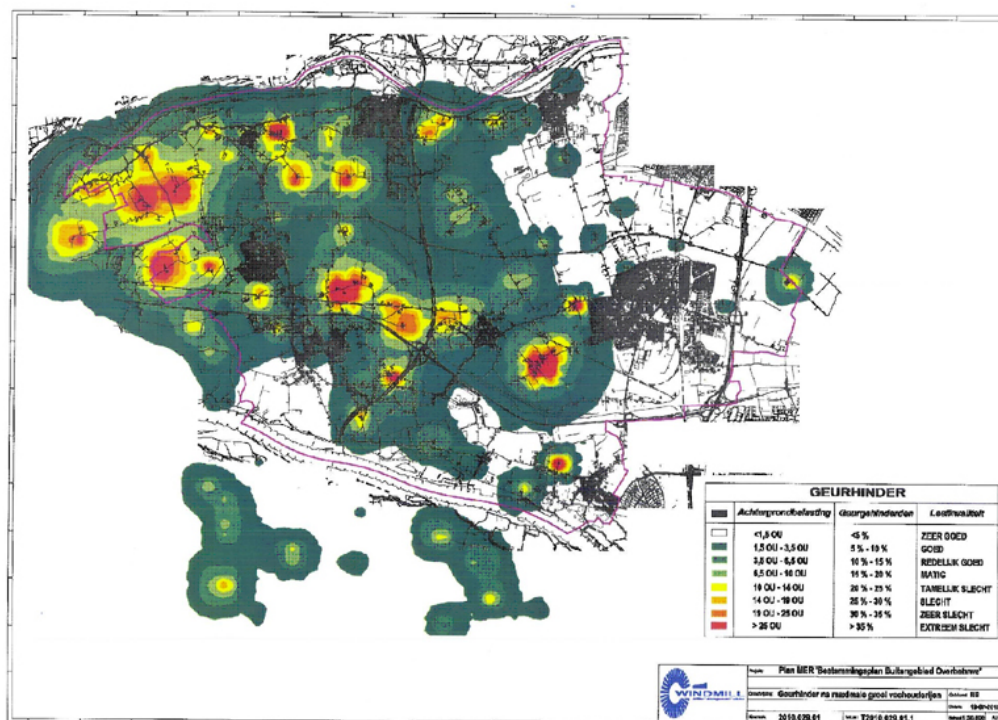
In de navolgende tabel is de groeimogelijkheid in geuremissie van de bedrijven in het plangebied weergegeven¹⁵. De bedrijven zijn onderverdeeld op basis van bedrijfsgrootte.

¹⁵ Het aantal bedrijven in de tabel wijkt af van de aantallen in het onderzoek van Windmill. In deze tabel zijn de 40 veehouderijen zonder vergunde geuremissie (hoofdzakelijk melkrundveehouderijen) toegevoegd. Aangezien deze bedrijven geen geuremissie hebben zijn deze toegevoegd in de klasse met maximale groei t.o.v. huidige situatie > 1000%.

Maximaal mogelijke groei t.o.v. huidige situatie	Aantal bedrijven			Totaal
	Kleine bedrijven (tot 40 Nge)	Middelgrote bedrijven (40-100 Nge)	Grote bedrijven (meer dan 100 Nge)	
0% (bedrijf op slot)	7	7	11	25
0% - 50%	1	3	3	7
50% - 100%	0	4	4	8
100% - 1000%	6	5	5	16
>1000%	23	24	27	74
Totaal	37	43	50	130

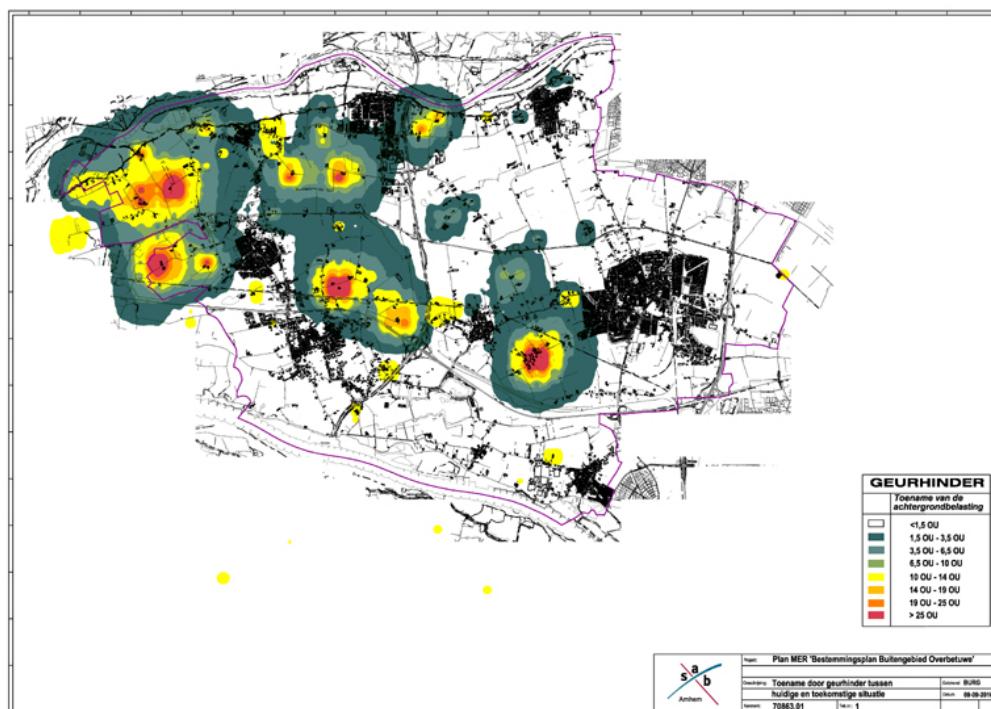
Groeimogelijkheden bedrijven, gebaseerd op geuremissie

In de onderstaande figuur is de achtergrondbelasting (geurbelasting van alle veehouderijen gezamenlijk) in de maximale situatie weergegeven. De gedetailleerde weergave van de achtergrondbelasting in de huidige situatie is weergegeven in bijlage 4 van het MER. Tevens is in deze tekening de grootte van de veehouderij en de bedrijfscategorie afkomstig van het bestemmingsplan weergegeven.

Achtergrondbelasting geurmaximale situatie

In de volgende figuur is de toename (maximale situatie – huidige situatie) van de achtergrondbelasting weergegeven. Deze tekening geeft dus aan waar de groei voor de geuremissie (en daarmee bedrijfsuitbreiding) zich bevinden in het de gemeente Overbetuwe. De gedetailleerde weergave van de toename van de achtergrondbelasting in de huidige situatie is weergegeven in bijlage 5 van het MER. Tevens is in deze tekening de grootte van de veehouderij en de bedrijfscategorie afkomstig van het bestemmingsplan weergegeven.

Maximale toename van de achtergrondbelasting geur (verschil tussen de maximale en de huidige situatie)

Het is opvallend dat er gebieden in het plangebied zijn waarin de geurhinder sterk toeneemt. Dit is vooral het geval in het gebied ten noorden van de A15, maar ten westen van de A50. Deze sterke toenames worden veroorzaakt door slechts enkele bedrijven. Het is verder opvallend dat de sterke groei in het noordelijke deel van het plangebied worden veroorzaakt door de neventaken van de extensieve veehouderijen (melkrundveebedrijven).

In de onderstaande tabel staat de maximale groeimogelijkheid in geuremissie weergegeven voor de intensieve veehouderijen.

Maximaal mogelijke groei t.o.v. huidige situatie	Aantal intensieve bedrijven			Totaal
	Kleine bedrijven (tot 40 Nge)	Middelgrote bedrijven (40-100 Nge)	Grote bedrijven (meer dan 100 Nge)	
0% (bedrijf op slot)	6	5	7	18
0% - 50%	1	1	2	4
50% - 100%	0	2	1	3
100% - 1000%	3	2	2	7
>1000%	3	1	0	4
Totaal	13	11	12	36

maximale groeimogelijkheden in geuremissie voor intensieve veehouderijen

In de navolgende tabel staat de maximale groeimogelijkheid in geuremissie weergegeven voor de extensieve veehouderijen. Deze tabel geeft dus aan hoeveel de nevenactiviteit met dieren met een vastgestelde geuremissie kan groeien bij bedrijven die als hoofdbedrijfstad hebben het houden van dieren zonder vastgestelde geuremissie. Een voorbeeld van een dergelijk bedrijf is een melkveehouder met als neventak het houden van enkele mestkalveren.

Maximaal mogelijke groei t.o.v. huidige situatie	Aantal extensieve bedrijven			Totaal
	Kleine bedrijven (tot 40 Nge)	Middelgrote bedrijven (40-100 Nge)	Grote bedrijven (meer dan 100 Nge)	
0% (bedrijf op slot)	1	2	4	7
0% - 50%	0	2	1	3
50% - 100%	0	2	3	5
100% - 1000%	3	3	3	9
>1000%	20	23	27	70
Totaal	24	32	38	94

maximale groeimogelijkheden in geuremissie voor extensieve veehouderijen

Conclusie maximale situatie

De achtergrondbelasting in de huidige situatie is weergegeven in bijlage I van het geuronderzoek van Windmill. Deze tekening laat zien dat de achtergrondbelasting op een aantal locaties binnen het plangebied extreem slecht tot matig is, maar het overgrote gedeelte redelijk goed tot zeer goed is.

De geurhinder die ervaren wordt binnen het studiegebied neemt merkbaar toe bij de voorgenomen ontwikkeling. Het aantal locaties en de omvang van de gebieden met een slechte (van extreem tot tamelijk slecht) nemen toe. Met name aan de westzijde van het plangebied, ten noorden van de A15 en ten westen van de A50. Door deze verslechtering van de leefkwaliteit ontstaat een negatieve score.

6.1.2 Het alternatief: reële benutting van het voorontwerpbestemmingsplan

In het alternatief wordt niet de maximale benutting van het gehele bestemmingsplan gebruikt, maar slechts een deel wordt gebruikt. Immers niet alle agrarische bedrijven zullen uitgroeien tot de 2 hectare die wordt geboden in het bestemmingsplan. Het is de verwachting dat er sprake is van stoppende bedrijven, namelijk die bedrijven die afzien van schaalvergroting. Dit heeft gevolgen voor het aantal dieren. Het aantal Odour unit-dieren, de dieren met een geuremissiefactor, nemen in het reële scenario af. Verder zijn de berekeningen die zijn uitgevoerd in het kader van de voorgenomen ontwikkeling berekend aan de hand van een modern gesloten varkenshouderij met 1000 zeugen. In een reële benutting van het voorontwerpbestemmingsplan is het niet te verwachten dat alle intensieve veehouderijen ook varkenshouderijen zullen zijn.

Tevens is het maar zeer de vraag of de veehouderijen welke als hoofdtak dieren zonder vastgestelde geuremissiefactor met als neventak enkele dieren met een geuremissiefactor (melkveehouderij met enkele vleesrunderen) die in de maximale situatie veel groei mogelijkheden hebben deze ook gaan gebruiken. In sommige gevallen zal dit betekenen dat de huidige neventak van een veehouderij dan de hoofdtak gaat worden. In de praktijk zal het eerder zo zijn dat door schaalvergroting een vergaande specialisatie zal optreden en dat de huidige neventak wordt afgestoten. Daarmee kunnen in het plangebied meer bedrijven gaan ontstaan met enkel dieren zonder vastgestelde geuremissie.

Bovenstaande ontwikkelingen sluiten aan bij de autonome ontwikkeling. Dit betekent dat er geen sprake is van een noemenswaardige verbetering of verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie. De verwachting is dat daar waar thans een zeker

knelpunt is met betrekking tot geurhinder deze zal blijven met uitzondering daar waar het knelpunt wordt veroorzaakt door de neventaken van de extensieve veehouderijen.

6.2 Gezondheid

6.2.1 De voorgenomen ontwikkeling: maximalisatie voorontwerpbestemmingsplan

Maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan geeft de mogelijkheid van een enorme toename van het aantal dieren. In het rapport van het RIVM, dat is opgesteld in opdracht van het Ministerie van VWS, is er onderzoek gedaan naar beantwoording van de vraag: "wat zijn de mogelijke effecten van schaalvergroting van kleine tot 'gewoon' grote bedrijven naar megabedrijven op het voorkomen en de verspreiding van zoönosen en resistente micro-organismen?"

Het is theoretisch aannemelijk dat er een effect van bedrijfsgrootte op introductie en verspreiding van micro-organismen bestaat. Maar wat heel duidelijk uit deze notitie blijkt is, dat tegenover bedreigingen van de verdere schaalvergroting er ook kansen zijn. Een bedreiging is bijvoorbeeld dat doordat meer dieren van meerdere bedrijven - mogelijk van verschillende gezondheidsstatus - aangekocht zullen worden. Hierbij neemt de kans op mengen van dieren van verschillende bedrijven toe. Aan de andere kant biedt schaalvergroting ook de kans om te werken met vaste contacten, waar dan ook eisen ten aanzien van kwaliteit gesteld kunnen worden. Vanuit de literatuur is er derhalve dan ook geen eenduidig antwoord te geven op de onderzoeksvraag. Daarbij blijkt dat het ook nog eens verschilt per zoönose.

Er wordt in het rapport geconcludeerd dat de balans sterk afhangt van de wijze waarop de bedrijfsvoering en het stalconcept worden ingevuld. Deze zullen bepalend zijn of sprake is van een bedreiging of een kans. Door het stellen van extra voorwaarden aan megabedrijven, worden de kansen benut. Op basis van de beschikbare gegevens lijkt het in ieder geval belangrijk om het antibioticumgebruik op bedrijven, megabedrijven in het bijzonder, zoveel mogelijk te beperken, megabedrijven op een bepaalde minimum afstand van elkaar te positioneren, te voorkomen dat varkens en kippen op één megabedrijf worden gecombineerd en in het stalontwerp de risico's voor introductie en verspreiding van micro-organismen mee te nemen. Gezien het feit dat potentiële risico's ook grotere gevolgen kunnen hebben, is duidelijk dat management en vakmanschap een relatief grotere rol zullen spelen en dat men beter voorbereid moet zijn op een calamiteit.

Het antibioticagebruik binnen de agrarische sector wordt momenteel nader onderzocht, in die zin dat men bezig is afspraken te maken over de reductie ervan.

Met betrekking tot de afstand tussen megabedrijven wordt het volgende opgemerkt. In het hierboven aangehaalde onderzoeksrapport wordt gemeld dat de bedrijven minimaal 1 à 2 kilometer van elkaar verwijderd moeten zijn. Het aanhouden van een minimale afstand tussen bedrijven is ook één van de aanbevelingen die wordt gedaan in het in januari 2009 door de gezamenlijke GGD'en van Brabant en Zeeland uitgegeven informatieblad 'Intensieve veehouderij en gezondheid'. Daarin wordt ook de afstand van 3 kilometer genoemd. Drie kilometer is namelijk een zone die onder andere wordt

gehanteerd bij de bestrijding van uitbraken van besmettelijke, aangifteplichtige dierziektes (beschermingsgebied).

De provincie Overijssel hanteert voor locaties voor hervestiging en voor intensieve veehouderijen op nieuwe bouwblokken een afstand van minimaal 500 meter tot woonkernen en aaneengesloten lintbebouwing, tenzij aangetoond kan worden dat er geen ongewenste effecten voor aanwonenden aanwezig zijn (de motie Evering c.s., 25 juni 2008).

Tot slot wordt echter op basis van het meest recente onderzoek nog geen afstandsnormen gegeven. Het kan zijn dat dit in de toekomst nog verandert, maar zulks is vooralsnog onzeker.

Maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan geeft de mogelijkheid tot vergroting van de intensieve veehouderijen, waardoor de afstand tussen veehouderij en bewoning wordt verkleind. Er zijn wel verbanden tussen gezondheid en afstand, maar er kan vooralsnog geen afstand worden aangegeven.

6.2.2 *Het alternatief: reële benutting van het voorontwerpbestemmingsplan*

Bij een reële benutting van de mogelijkheden die het voorontwerpbestemmingsplan biedt, wordt een aantal bedrijven groter en neemt het aantal dieren niet echt verder toe. De bedreigingen en kansen die bij de voorgenomen ontwikkeling worden beschreven zijn hier niet anders, maar komen in mindere mate voor. Bovendien wordt er minder vaak een beroep gedaan op de mogelijkheid tot vergroting van het bouwvlak, waardoor de afstanden tussen bedrijven minder zullen worden verkleind.

6.3 Landschap en cultuurhistorie

6.3.1 *De voorgenomen ontwikkeling: maximalisatie voorontwerpbestemmingsplan*

Voor het thema landschap en cultuurhistorie wordt hieronder weergegeven welke effecten te verwachten zijn bij een maximale benutting van de mogelijkheden uit het voorontwerpbestemmingsplan buitengebied.

Effecten per type kwaliteit:

1. *Een groot deel van de gemeente wordt gekenmerkt door gave gradiënten en ensembles van kom-oeverwal-uiteerwaarde.*

Het gaat daarbij om:

- o *het beleven van de gradiënten van de nabijgelegen stuwwal van de Veluwe;*
- o *het behouden van contrasten tussen geslotenheid van de oeverwal en de openheid van de kom;*
- o *het behouden van zichtrelaties richting de stuwwal en vanaf de dijk richting binnendijks en buitendijks landschap.*

De mogelijkheden **bij recht** hebben de volgende effecten op deze kwaliteiten:

In dit worst-case scenario heeft vooral de toename van bebouwing op de bestaande agrarische bouwpercelen een groot effect. Het grootste effect is te verwachten van de mogelijkheden voor kassen. Binnen de agrarische bestemmingen is binnen elk bouw-

vlak een oppervlakte van 1.000 m² aan kassen toegestaan, met dien verstande dat bij glastuinbouwbedrijven maximaal de bestaande oppervlakte aan kassen is toegestaan, bij tuinbouwbedrijven maximaal 2.000 m² en bij boomteeltbedrijven maximaal 2.500 m². Kassen zijn nadrukkelijk in een landschap aanwezig vanwege hun lichte tint door de weerkaatsing van de lucht en het zonlicht.

Daarnaast zullen in dit worst-case scenario de mogelijkheden voor lage (1,5 meter, onbegrensd in oppervlakte) en hoge tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen (max. 5 meter, uitsluitend binnen het bouwvlak) van groot effect zijn. Het landschap zal erdoor verdichten in de periode dat de voorzieningen aanwezig zijn. In het gebied met de specifieke vorm van "agrarisch met waarden – openheid" is dit uitgesloten en zal deze verdichting zich niet voordoen. De verwachting is dat met name aan de randen van het open gebied (dus grenzend aan de gronden met de aanduiding "agrarisch met waarden - openheid" vergunningen zullen worden afgegeven. Doordat het elders in een grotere omvang zal worden toegepast, blijft het contrast tussen het open komgebied en de meer gesloten oeverwallen bestaan. Niettemin zal de openheid zelf hierdoor wel (tijdelijk) af nemen.

Ook voor boomteelt geldt dat de omgevingsvergunningsplicht voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden de toepassing in het open komgebied zal temperen, maar dat vanuit de randen van het open gebied wel boomteelt zal worden toegevoegd. Doordat in deze variant de mogelijkheden elders in grote mate zullen worden toegepast, zal het contrast tussen het open komgebied en de meer gesloten oeverwallen blijven bestaan. De openheid en de schaalgrootte zelf zal echter afnemen.

Daarnaast leidt een toename aan bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen en boomteelt tot een afname van het doorzicht in het landschap. Dit heeft tot gevolg dat de Veluwe stuwwal vooral nog vanaf de dijken waarneembaar zal zijn en dat het doorzicht van het binnendijs gebied vanaf de dijk zal worden beperkt.

De **afwijkingen** in het voorontwerpbestemmingsplan vergroten de hiervoor beschreven effecten. Doordat de oppervlakte van het bouwvlak (overschrijding bouwvlakgrenzen aan twee zijden met 20 meter) en de toegestane oppervlakte kassen (1.500 m² bij de agrarische bedrijven en vergroting van 10% bij glastuinbouwbedrijven) ook in gebieden met de specifieke vorm van "agrarisch met waarden – openheid" kan worden vergroot, neemt ook de hoeveelheid bebouwing verder toe.

De afwijking om buiten het bouwvlak in agrarisch gebied bebouwing op te mogen richten (niet toegestaan in 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - openheid') kan ondanks de landschappelijke inpassing leiden tot een vrij sterke schaalverkleining in het landschap. Op de oeverwallen is de schaal reeds klein. Het is een pallet aan open en meer besloten ruimten, en bebouwde en onbebouwde ruimten. Als op veel percelen de mogelijkheid om 100 m² bebouwing per bedrijf wordt benut in drie gebouwen van 30 m² leidt dit tot een afname van percelen waar geen bebouwing voorkomt. Het pallet aan bebouwde en onbebouwde ruimten komt hierdoor onder druk te staan. Met name in het 'tussengebied' dat geen oeverwal is, maar ook niet behoort tot 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - openheid' kan een schaalverkleinend effect optreden waardoor de scheidslijn tussen oeverwal en het oorspronkelijke komgebied minder scherp wordt.

Doordat in het open veld de mogelijkheden voor teeltondersteunende voorzieningen nog verder toenemen buiten gebieden met de 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - openheid' wordt het contrast tussen de kommen en de oeverwallen ver-

groot doordat het landschap buiten het open gebied in belangrijke mate dichtslibt wanneer elke tuinbouwer/fruitteiler deze mogelijkheden maximaal zou benutten. In de worst-case situatie leidt de toename van paardenbakken ook tot een gering verdichtend effect op het landschap.

Een afwijking voor kleinschalige kampeerterreinen kan bij agrarische bedrijven uitsluitend binnen een gebied met de specifieke vorm van “agrarisch met waarden – kleinschaligheid” worden verleend en bij woningen in het gehele plangebied. De verwachting in het worst-case scenario is dat alle mogelijkheden maximaal worden benut. Dit leidt tot een verdichting binnen een gebied met specifieke vorm van agrarisch met specifieke waarde – kleinschaligheid die een negatief effect heeft op de variatie aan open en gesloten ruimten. In het gebied met de specifieke vorm van “agrarisch met waarden – openheid” kan bij woningen met een bestemmingsvlak van minimaal 0,5 ha, met een afwijking een kleinschalig kampeerterrein worden toegestaan. Het betreft acht locaties die in of aangrenzend aan het open gebied zijn gelegen. In de worst-case situatie wordt er vanuit gegaan dat al deze mogelijkheden worden benut en zal het doorzicht door het landschap afnemen. Ook het realiseren van kleinschalige kampeerterreinen bij de 70 woningen met een bestemmingsvlak van 0,5 ha in de overige gebieden kan ertoe leiden dat het contrast tussen oeverwallen en het relatief open overige gebied wordt verkleind.

Tot slot leiden de mogelijkheden die na een **wijziging** van het bestemmingsplan zijn toegestaan tot een verdere vergroting van de bovengenoemde effecten. De uitbreiding van bouwpercelen tot 2 ha en de mogelijkheden voor nieuwvestiging van grondgebonden agrarische bedrijven zullen met name nabij het open gebied tot gevolg hebben dat de bebouwing toeneemt en aaneengesloten open ruimten afnemen.

Tegenover deze effecten staat de versterking van landschappelijke kwaliteit doordat wijzigingsbevoegdheden voor de sanering en functieverandering wordt toegepast. Dit zal echter niet opwegen tegen de boven beschreven negatieve effecten.

2. *Het landschap is rijk aan waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische parels, zoals de oeverwal langs de Neder-Rijn, de winterdijken en binnendijkse wielen, de Linge met de lokaal nog aanwezige weterringdijk, de landgoederen Hemmen en Loenen en monumentale boerderijen, zegen, oude dijken en kaden.*

De individuele landschappelijke en cultuurhistorische elementen zullen in het worst-case scenario niet direct worden aangetast. Wel zal de setting waarin zij zijn geplaatst wijzigen door de toename aan bebouwing op de agrarische bouwpercelen en het dichtslibben van het landschap door teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt en kleinschalige kampeerterreinen. Dit heeft met name invloed op het karakter van de oeverwal langs de Neder-Rijn en de beleving vanaf de winterdijken doordat het doorzicht afneemt. Lokaal zullen monumentale boerderijen in een andere setting komen te staan als het nog functioneren agrarische bedrijven betreft, waarbij veel bebouwing wordt toegevoegd.

De zegen zijn in het bestemmingsplan via een omgevingsvergunningenstelsel voor uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden beschermd waardoor geen effecten zijn te verwachten.

3. *De plaatselijk nog aanwezige woerden (verhoogde woonplaatsen) met hun oude bewoningsgeschiedenis teruggaand tot de Prehistorie, Romeinse tijd en*

vaak de Middeleeuwen woerden zijn soms nog als verhoging in het landschap te herkennen.

In de worst-case situatie zullen de woerden mogelijk minder in het landschap herkenbaar zijn doordat het doorzicht in het gebied afneemt.

Daarnaast kan de uitbreiding van bebouwing of de realisatie van paardenbakken op de nu nog zichtbare woerden leiden tot een afname van de kwaliteit, tenzij de woerd zelf beschermd wordt in het kader van de aanwezigheid van een monumentaal pand. De kans is groot dat het oorspronkelijke karakter van het hoogteverschil minder beleefbaar wordt. Via landschappelijke inpassing is een dergelijk effect moeilijk te voorkomen.

4. *De rivier en uiterwaarden zijn aardkundig en cultuurhistorisch waardevol, door onder andere het gave microreliëf, het dijkenpatroon en de strangen en de markant aanwezige steenfabrieken.*

De rivier en de uiterwaarden zijn ook in het worst-case scenario in belangrijke mate beschermd tegen een grote toename van de bebouwing en een afname van de openheid.

Het microreliëf is op natuurlijke terreinen wel beschermd, maar binnen de bestemming 'agrarisch met waarden Uiterwaarden' niet. Bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden wordt namelijk alleen de bescherming van waterstaatkundige doeleinden en de openheid betrokken.

5. *De dijken langs de grote rivieren, de oude bebouwingslinten parallel hieraan en de Linge vormen belangrijke structurerende lijnen van oost naar west in het landschap.*

De dijken blijven in dit scenario behouden. Hun rol als boulevard vanaf waar diep tot in het binnendijkse gebied kan worden gekeken, zal in de worst-case situatie afnemen.

6. *Behalve door de diverse verdedigingswerken tegen het water (bijvoorbeeld woerden en dijkstructuren) wordt het gebied ook gekenmerkt door verdedigingswerken tegen vijandelijke machten, zoals de Limes.*

De genoemde verdedigingswerken tegen vijandelijke machten, zoals de Limes zijn bovengronds niet in het landschap zichtbaar. Het worst-case scenario waarbij alle ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan maximaal worden benut, heeft hierop geen invloed.

6.3.2 Het alternatief: reële benutting van het voorontwerpbestemmingsplan

Voor het thema landschap en cultuurhistorie wordt hieronder weergegeven welke effecten te verwachten zijn bij een reële benutting van de mogelijkheden uit het voorontwerpbestemmingsplan buitengebied.

Effecten per type kwaliteit:

1. *Een groot deel van de gemeente wordt gekenmerkt door gave gradiënten en ensembles van kom-oeverwal-uiterwaard.*

Het gaat daarbij om:

- o *het beleven van de gradiënten om de beleving van de nabijgelegen stuwwal van de Veluwe;*

- o *het behouden van contrasten tussen geslotenheid van de oeverwal en de openheid van de kom;*
- o *het behouden van zichtrelaties richting de stuwwal en vanaf de dijk richting binnendijs en buitendijs landschap.*

De mogelijkheden **bij recht** hebben de volgende effecten op deze kwaliteiten:

In dit reële scenario heeft de toename van bebouwing op de bestaande agrarische bouwpercelen geen grote gevolgen. Er is sprake van een geleidelijke groei die naar verwachting goed is te integreren met de bestaande bebouwing op het erf. Het doorzicht, de zichtlijnen en de openheid zullen niet wezenlijk worden aangetast. Met name op de oeverwallen, waar de tuinbouw- en boomteeltbedrijven gevestigd zijn, zal gebruik gemaakt worden van de mogelijkheid om kassen te realiseren, hetgeen vanwege de kleinschaligheid van het landschap niet tot negatieve effecten hoeft te leiden. In de praktijk worden deze mogelijkheden in beperkte mate benut. Wel kan de impact in het open gebied relatief groot zijn doordat kassen nadrukkelijk in een landschap aanwezig zijn vanwege hun lichte tint door de weerkaatsing van de lucht en het zonlicht. Daarnaast zullen in dit reële scenario de mogelijkheden voor lage (1,5 meter, onbegrensd in oppervlakte) en hoge tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen (max. 5 meter, uitsluitend binnen het bouwvlak) enig effect op het doorzicht in het landschap kunnen hebben. Ook deze mogelijkheden zullen slechts enkele malen worden benut gezien het aantal boomteelt en tuinbouwbedrijven. Bovendien zijn deze voorzieningen niet bij recht toegestaan in het gebied 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - openheid'. Het effect beperkt zich daarom tot de meer kleinschalige gebieden, waar het aansluit bij het kleinschalige pallet van wisselend grondgebruik.

Het feit dat de aanplant van houtopstanden/boomteelt in het open gebied aan een omgevingsvergunning is verbonden, leidt ertoe dat deze activiteit gedoceerd zal plaatsvinden. De verwachting is dat vooral omgevingsvergunningen worden verleend bij aanvragen die niet midden in het open gebied zijn gelegen, maar betrekking hebben op de randen van het open gebied. Niettemin zal dit een schaalverkleinend effect hebben en zal de openheid hierdoor geleidelijk afnemen. Het contrast tussen open komgebieden en gesloten oeverwallen wordt minder scherp. Ook het doorzicht en de zichtlijnen kan door de uitbreiding van houtopstanden/boomteelt worden aangetast. Op de oeverwallen kan boomteelt juist de beslotenheid en kleinschaligheid versterken. Vanouds vindt boomteelt met name plaats op de oeverwallen, maar het neemt geleidelijk toe in komgebieden. Boomteelt kan tot gevolg hebben dat de Veluwe stuwwal plaatselijk minder vanaf het binnendijs gelegen gebied waarneembaar zal zijn en dat het doorzicht van het binnendijs gebied vanaf de dijk kan worden beperkt.

De **afwijkingen** in het voorontwerpbestemmingsplan kunnen tot een aanzienlijke vergroting van de hiervoor beschreven effecten leiden. De toegestane oppervlakte kassen in het gebied 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - openheid' kan met een afwijking worden vergroot. Hoewel er landschappelijke inpassing is voorgeschreven, blijkt deze inpassing met name bij kassen vaak niet goed te worden uitgevoerd omdat men voldoende lichttoetreding wenst.

De afwijking om buiten het bouwvlak in agrarisch gebied bebouwing op te mogen richten (niet toegestaan in gebieden met 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - openheid') kan ondanks de landschappelijke inpassing leiden tot een vrij sterke schaalverkleining in het landschap. Op de oeverwallen is de schaal reeds klein. Het is een pallet aan open en meer besloten ruimten, en bebouwde en onbebouwde ruimten. Mits gehandhaafd kan worden dat per agrarisch bedrijf maximaal 100 m² wordt toegestaan, hoeft dit op de oeverwallen niet te leiden tot negatieve effecten. In het 'tussen-

gebied' dat geen oeverwal is, maar ook niet behoort tot gebieden met de 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - openheid' kan een schaalverkleinend effect optreden waardoor de scheidslijn tussen oeverwal en het oorspronkelijke komgebied minder scherp wordt.

De mogelijkheid om met een afwijking buiten het bouwvlak teeltondersteunende voorzieningen op te richten, kan ertoe leiden dat het contrast tussen de kommen en de oeverwallen wordt vergroot. Aangezien dit niet is toegestaan in het gebied 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - openheid'. De teeltondersteunende voorzieningen hebben een schaalverkleinend effect dat past bij de besloten oeverwallen. In het 'tussengebied' dat geen oeverwal is, maar ook niet behoort tot een gebied met 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - openheid' zou een ongewenst schaalverkleinend effect kunnen optreden waardoor de scheidslijn tussen oeverwal en het oorspronkelijke komgebied minder scherp wordt. Het is echter niet te verwachten dat teeltondersteunende voorzieningen hier veelvuldig worden toegepast, aangezien in dit gebied vanwege de grondslag minder teelten te verwachten zijn die baat hebben bij teeltondersteunende voorzieningen.

In het reële scenario leidt de toename van paardenbakken ook tot een gering verdichtend effect op het landschap. Aandacht voor de kleurstelling van het materiaalgebruik kan de effecten in belangrijke mate beperken.

Een afwijking voor kleinschalige kampeerterreinen kan bij agrarische bedrijven uitsluitend binnen het gebied 'waarden – kleinschaligheid' worden verleend en bij woningen in het gehele plangebied. De verwachting is dat het aantal kleinschalige kampeerterreinen gelijk zal blijven of licht zal toenemen. Dit hangt samen met het feit dat er met betrekking tot kamperen sprake is van een landelijk dalende tendens, welke door het vergroten van het aantal plaatsen voor het kleinschalig kamperen in deze sector kan leiden tot een status quo of een lichte stijging. Binnen het gebied 'waarden – kleinschaligheid' is, door een zorgvuldige landschappelijke inpassing van deze terreinen, geen negatief effect te verwachten. Door bij woningen in het gebied 'waarden – openheid' kleinschalige kampeerterreinen toe te staan, kan het doorzicht door het landschap licht afnemen, hoewel er slechts acht woningen voorkomen met een bestemmingsvlak van minimaal 0,5 ha. Ook het realiseren van kleinschalige kampeerterreinen bij woningen in de overige gebieden kan ertoe leiden dat het contrast tussen oeverwallen en het relatief open overige gebied enigszins wordt verkleind.

Via een **wijziging** van het bestemmingsplan kan worden toegestaan dat er nieuwvestiging plaatsvindt van grondgebonden agrarische bedrijven (niet in het gebied met de specifieke vorm van agrarisch met waarden – openheid') en kan in het gehele plangebied de uitbreiding van bouwpercelen tot 2 ha. worden toegestaan.

De nieuwvestiging zal de openheid niet aantasten en is in te passen zijn in het kleinschalige landschap op de oeverwallen. In het gebied buiten de kleinschalige oeverwallen zal het leiden tot een geringe verdichting van het landschap. Hierdoor wordt de overgang van de oeverwal naar het oorspronkelijke komgebied minder scherp.

Het vergroten van bouwpercelen tot 2 ha heeft in de kleinschalige gebieden tot gevolg dat een afwijkende korrelmaat wordt geïntroduceerd die een negatief effect heeft op de kleinschaligheid van dit gebied. In het open gebied zal een dergelijk bouwperceel leiden tot een afname van grote aaneengesloten open ruimten en lokaal een afname van het doorzicht. Een dergelijk bouwperceel werkt door zijn afwijkende maat tevens als ongewenste blikvanger. Ook in het 'tussengebied' vormt een dergelijk bouwperceel een afwijkend element dat niet aansluit bij de maat en schaal van het landschap en de overige bebouwing. Het leidt tot een verkleining van het contrast tussen de oeverwal

en de oorspronkelijke komgebieden. Via landschappelijke inpassing is de aanwezigheid van de bebouwing op een dergelijk perceel te verzachten, maar is niet te voorkomen dat het een afwijkend element blijft vormen.

Tegenover deze effecten staat de versterking van landschappelijke kwaliteit doordat wijzigingsbevoegdheden voor de sanering en functieverandering wordt toegepast waarbij ook versterking van landschappelijke waarden plaatsvindt. Dit zal in belangrijke mate opwegen tegen de toename aan bebouwing die bij recht en afwijking mogelijk is, maar niet opwegen tegen de negatieve effecten van de bovenbeschreven wijzigingsbevoegdheden.

2. *Het landschap is rijk aan waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische parels, zoals de oeverwal langs de Neder-Rijn, de winterdijken en binnendijkse wielen, de Linge met de lokaal nog aanwezige weterringdijk, de landgoederen Hemmen en Loenen en monumentale boerderijen, zegen, oude dijken en kaden.*

De individuele landschappelijke en cultuurhistorische elementen zullen in het reële scenario niet direct worden aangetast. Lokaal zullen monumentale boerderijen in een andere setting komen te staan als het nog functioneren agrarische bedrijven betreft, waarbij veel bebouwing wordt toegevoegd.

De zegen zijn in het bestemmingsplan aangeduid en via een omgevingsvergunningstelsel voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden beschermd waardoor geen effecten zijn te verwachten.

3. *De plaatselijk nog aanwezige woerden (verhoogde woonplaatsen) met hun oude bewoningsgeschiedenis teruggaand tot de Prehistorie, Romeinse tijd en vaak de Middeleeuwen woerden zijn soms nog als verhoging in het landschap te herkennen.*

In het reële scenario zullen de woerden zeer plaatselijk minder in het landschap herkenbaar zijn doordat de uitbreiding van bebouwing of de realisatie van paardenbakken of kleinschalige kampeerterreinen op de nu nog zichtbare woerden leiden tot een afname van de kwaliteit. De kans is groot dat het oorspronkelijke karakter van het hoogteverschil minder beleefbaar wordt. Via landschappelijke inpassing in een dergelijk effect moeilijk te voorkomen.

4. *De rivier en uiterwaarden zijn aardkundig en cultuurhistorisch waardevol, door onder andere het gave microreliëf, het dijkenpatroon en de strangen en de markant aanwezige steenfabrieken.*

De rivier en de uiterwaarden zijn in het reële scenario in belangrijke mate beschermd tegen een grote toename van de bebouwing en een afname van de openheid. Het microreliëf is op natuurlijke terreinen wel beschermd, maar binnen de bestemming 'agrarisch met waarden Uiterwaarden' niet. Bij het verlenen van een omgevingsvergunning wordt namelijk alleen de bescherming van waterstaatkundige doeleinden en de openheid betrokken.

5. *De dijken langs de grote rivieren, de oude bebouwingslinten parallel hieraan en de Linge vormen belangrijke structurerende lijnen van oost naar west in het landschap.*

De dijken blijven in dit scenario behouden. Hun rol als boulevard vanaf waar diep tot in het binnendijkse gebied kan worden gekeken, zal wellicht in geringe mate afnemen

door een geleidelijk toename van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt of kleinschalige kampeerterreinen.

6. *Behalve door de diverse verdedigingswerken tegen het water (bijvoorbeeld woerden en dijkstructuren) wordt het gebied ook gekenmerkt door verdedigingswerken tegen vijandelijke machten, zoals de Limes.*

De genoemde verdedigingswerken tegen vijandelijke machten, zoals de Limes zijn bovengronds niet in het landschap zichtbaar. De ontwikkelingen in het reële scenario hebben hierop geen invloed.

6.4 Luchtkwaliteit

6.4.1 De voorgenomen ontwikkeling: maximalisatie voorontwerpbestemmingsplan

6.4.1.1 Stikstofdioxide

Het bestemmingsplan maakt geen grootschalige ontwikkelingen mogelijk dat de concentratie stikstofdioxide in betekende mate verhoogd. Uit een rekensessie met de NIBM-tool (versie mei 2010) blijkt dat er meer dan 1.500 lichte motorvoertuigen nodig zijn om de concentratie stikstofdioxide op 10 meter van de wegrand in betekende mate te laten toenemen.

Extra verkeer als gevolg van het plan		
Extra voertuigen (weekdaggemiddelde)		1500
Aandeel vrachtverkeer		0,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO ₂ in µg/m ³	1,17
	PM ₁₀ in µg/m ³	0,31
Grens voor "Niet In Betekende Mate" in µg/m ³		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekende mate; geen nader onderzoek nodig		

De NIBM rekentool van het ministerie van VROM gaat uit van een worst-case situatie: bij de berekening van de concentratietoename zijn de kenmerken van het verkeer, de straat en de omgeving zo gekozen dat een situatie ontstaat met een maximale luchtverontreiniging.

6.4.1.2 Fijn stof

Windmill¹⁶ heeft de invloed van de maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan op de concentraties fijn stof, voor wat betreft de stalemissies, onderzocht met het rekenmodel ISL3a. Dit model, hoewel aangewezen als de te gebruiken programmatuur voor de berekening van fijn stofemissie door veehouderijen, is beperkt in haar reken capaciteit. De invoer is beperkt tot een gebied van 10 bij 10 kilometer waarin maximaal 25 bronnen zijn opgenomen. Het 'Bestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe' is groter en bevat ook meer bronnen. Hierdoor is een alternatieve aanpak voor het bepalen van de maximale fijn stofconcentratie toename toegepast. Deze is in bijlage 6 beschreven. Er is uitgegaan van een worst-case scenario op basis van het aan-

¹⁶ Toename fijnstofconcentratie tgv het 'Bestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe', Windmill, Notitie Notitie 2010.029.03-2, d.d. 4 Augustus.

tal kippen dat past bij de maximaal mogelijke geurbelasting. De fijnstofemissie van een kip is namelijk veel hoger dan die van een varken of een koe.

Uit de berekeningen is op te maken dat op een locatie met significante blootstelling (woning), maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan ten hoogste leidt tot een jaargemiddelde concentratie van $24 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en 17 overschrijdingsdagen (inclusief zeezoutcorrectie). Dit is ruim onder de grenswaarden van respectievelijk $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en 35 overschrijdingsdagen.

De bovenstaande maximale concentratie fijn stof is geconstateerd nabij de Mellardsestraat 4. De achtergrondconcentratie en het aantal overschrijdingsdagen inclusief zeezoutcorrectie betreffen hier respectievelijk $23 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en 15. De maximale toename fijn stof door veehouderijen is $0,84 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en twee overschrijdingsdagen. Zelfs met de worst-case emissie van 1.500 voertuigen op 10 meter van de weg, leidt maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan op de concentraties fijn stof niet in betekenende mate tot een verslechtering van de luchtkwaliteit.

6.4.2 *Het alternatief: reële benutting van het voorontwerpbestemmingsplan*

6.4.2.1 Stikstofdioxide

Net zoals bij maximalisatie van het bestemmingsplan vinden ook bij een reële benutting van het bestemmingsplan geen grootschalige ontwikkelingen plaats die de concentratie stikstofdioxide in betekende mate verhoogd. Hier is niet aannemelijk dat de verkeersgeneratie zodanig is dat de verkeersintensiteit op een weg ten gevolge van de reële benutting van het bestemmingsplan toeneemt met meer dan 1.500 voertuigen (zie rekensessie met de NIBM-tool blijkt dat er meer dan 1.500 lichte motorvoertuigen nodig zijn om de concentratie stikstofdioxide op 10 meter van de wegrand in betekende mate te laten toenemen).

Extra verkeer als gevolg van het plan		
Extra voertuigen (weekdaggemiddelde)		1500
Aandeel vrachtverkeer		0,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO ₂ in $\mu\text{g}/\text{m}^3$	1,17
	PM ₁₀ in $\mu\text{g}/\text{m}^3$	0,31
Grens voor "Niet In Betekenende Mate" in $\mu\text{g}/\text{m}^3$		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekenende mate; geen nader onderzoek nodig		

De NIBM rekentool van het ministerie van VROM gaat uit van een worst-case situatie: bij de berekening van de concentratietoename zijn de kenmerken van het verkeer, de straat en de omgeving zo gekozen dat een situatie ontstaat met een maximale luchtverontreiniging.

6.4.2.2 Fijn stof

Een reële benutting van de mogelijkheden die het voorontwerpbestemmingsplan biedt kan lokaal leiden tot maximaal dezelfde toename fijn stof door veehouderijen als in de voorgenomen ontwikkeling: $0,84 \mu\text{g}/\text{m}^3$ en twee overschrijdingsdagen. Dit zal echter

een uitzondering op de regel zijn, aangezien de verwachte stalemissies bij een reële benutting van het bestemmingsplan in vrijwel alle gevallen lager zullen zijn.

- In het maximale scenario is uitgegaan van de hogere emissie van kippen: in de praktijk zullen slechts maximaal enkele veehouders overstappen naar kippen. Dit leidt tot emissies die tot een factor 5 kleiner zijn.
- Een aantal bedrijven zal uitbreiden, het totaal aantal kippen in de gemeente blijft ongeveer gelijk en het aantal varkens zal afnemen. De schaalvergroting die hiermee gepaard gaat, leidt tot grotere afstanden tussen fijn stof - emitterende agrarische bedrijven, dus minder cumulatie.
- Uitbreiding van de veestapel zal in veel gevallen alleen mogelijk zijn als maatregelen (zoals luchtwassers) worden getroffen om aan de eisen op het gebied van geur en ammoniak te kunnen voldoen. Luchtwassers verminderen niet alleen de emissies ammoniak en geur, maar ook fijn stof (tot wel 90%). Dit leidt tot veel kleinere stalemissies dan berekend bij het maximale scenario.

Samenvattend leidt een reële benutting van het voorontwerpbestemmingsplan tot lagere emissies dan is berekend bij de maximale benutting van het voorontwerpbestemmingsplan, en leidt de concentratietoename fijn stof in ieder geval niet in betekenen de mate tot een verslechtering van de luchtkwaliteit.

6.5 Natuur

6.5.1 De voorgenomen ontwikkeling: maximalisatie voorontwerpbestemmingsplan

In het worst-case scenario zijn de rivieren en de uiterwaarden (Natura 2000-gebieden en grotendeels de EHS) in belangrijke mate beschermd tegen een toename van de bebouwing en een afname van de openheid. Het microreliëf is op natuurlijke terreinen beschermd, evenals binnen de bestemming 'Agrarisch met waarden - Uiterwaarden'. Bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden wordt ook de bescherming van waterstaatkundige doeleinden en de openheid betrokken. Het betreft hier één intensief agrarisch bedrijf, dat is gelegen in de uiterwaarden van de Neder-Rijn (zie bijlage 8: themakaart Agrarische Bedrijfs categorieën, 2010). Echter in het bestemmingsplan en in het kader van Ruimte voor de Rivier is geregeld dat het niet mogelijk is om in de uiterwaarden te bouwen, waardoor geen sprake is van oppervlakte verlies van EHS (kernkwaliteit natuur) of Natura 2000-gebied.

Door middel van een wijzigingsbevoegdheid kan een bestaand intensief agrarisch bedrijf of bestaand melkveebedrijf in het gemeente Overbetuwe zich uitbreiden tot een grootte van 2 ha. Tevens is nieuwvestiging van een grondgebonden agrarisch bedrijf mogelijk m.u.v. locaties met de bestemming Waarde – EHS en Waarde - openheid. Als men kijkt naar de bedrijven in de Ecologische Hoofdstructuur blijkt dat, als zij willen uitbreiden buiten de grenzen van het bouwblok, de “nee-tenzij” regeling voor activiteiten in de EHS gaan meespelen. Het betreft hier acht bedrijven die gelegen zijn binnen de grenzen van de EHS (zie bijlage 8). Voor uitbreiding van agrarische bedrijven binnen de EHS geldt dat dit niet toegestaan is, als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied worden aangetast. Afwijken van deze regel is alleen mogelijk als het maatschappelijk belang groot is en er geen reële alternatieven zijn. In de EHS verweving en verbindingszone kan regulier agrarisch gebruik worden voortgezet

en kan vergroting van aanwezige bouwpercelen via bestemmingsplanwijziging plaats vinden, mits rekening wordt gehouden met de omgeving, inclusief het (potentiële) functioneren van verbindingzones. Dit betekent in het kort gezegd dat uitbreiding alleen mogelijk is als geen aantasting van de waarden van de EHS plaatsvinden of dat deze waarden gecompenseerd worden.

Een groot deel van de EHS gelegen binnen de gemeente fungeert als enige verbindingzone tussen de Neder-Rijn en de Waal en is daarmee van groot belang voor verspreiding van soorten tussen deze rivieren. In dit alternatief maken alle agrarische bedrijven gebruik van de uitbreidingsmogelijkheden, waardoor bij dit alternatief sprake is van aantasting van de kernkwaliteiten van de EHS en verbinding van noord naar zuid wordt belemmerd. Dit kan tevens aangemerkt worden als versnippering. Als gekeken wordt naar de vermestende en verzurende werking van deze uitbreidingen op natuurwaarden zal dit alternatief ook een negatief effect hebben op bijzondere natuurwaarden. Uitbreiding van agrarische bedrijven leidt tot meer ammoniakuitstoot en meer depositie en daardoor tot vermesting en verzuring van gronden zowel in de EHS als buiten de EHS. De gronden van de Veluwe zijn aangekaart als zeer kwetsbaar in het kader van de Wav (Wet ammoniak en veehouderij), waardoor bij uitbreiding van bedrijven in het noorden van de gemeente, vermesting van deze kwetsbare gronden niet is uit te sluiten. Deze effecten zijn tevens besproken in de Passende Beoordeling (zie bijlage 7).

Over het algemeen zijn gronden die aangewezen zijn als weidevogelgebied, ganzenfoerageergebied, akkerfaunagebied, botanisch waardevol grasland en botanisch waardevol akkerland niet zeer gevoelig voor vermesting en verzuring. In dit alternatief worden geen negatieve effecten verwacht op deze gronden, tenzij bij de uitbreiding weide- of akkergronden bebouwd worden. In enkele gevallen liggen agrarische bedrijven in deze aangewezen natuurbeheersgebieden. Bij bebouwing van deze agrarische gronden is sprake van oppervlakteverlies en daarmee verlies aan natuurwaarden. Geconcludeerd kan worden dat met de voorgenomen ontwikkeling zowel (gedeeltelijke) aantasting van de EHS als versnippering van natuurgebieden plaatsvindt en vermesting, verzuring en mogelijk verlies van natuurwaarden tot gevolg heeft. De voorgenomen ontwikkeling leidt ook tot een toename in de emissie van ammoniak vanuit het buitengebied van de gemeente Overbetuwe. Een dergelijke toename leidt tot verdere overschrijding van kritische depositiewaarden van gevoelige habitats in nabij gelegen Natura 2000-gebieden. Omdat verdere overschrijding van kritische depositieniveaus een significant effect kan zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van de gebieden is een passende beoordeling uitgevoerd.

De referentiesituatie in het kader van de beoordeling ammoniak

Zoals gesteld is de Passende Beoordeling als bijlage bij dit planMER gevoegd. In deze passende beoordeling wordt geconcludeerd dat de kritische depositiewaarden reeds in de huidige situatie worden overschreden en dat elke toename van verzurende en vermestende stoffen tot significante effecten kunnen leiden.

De huidige situatie is bepaald aan de hand van het vergunde aantal dieren. Dit heeft te maken met het feit dat bij het berekenen van emissies en deposities gegevens nodig zijn van de individuele veehouderijlocaties. Deze gegevens zijn verkregen uit het

Web BVB van de Provincie Gelderland¹⁷. De praktijk heeft uitgewezen dat de daadwerkelijke veebezetting af kan wijken van de vergunde situatie. Het CBS maakt jaarlijks een overzicht van dieren die daadwerkelijk aanwezig zijn op alle veehouderijen in een gemeente. Dit overzicht wordt gemaakt aan de hand van landbouwtellingen, in de volksmond ook wel metellingen genoemd. Door de vergunde dieren aantallen, zoals opgenomen in het Web BVB, te vergelijken met de daadwerkelijke dieren aantallen, zoals opgenomen door het CBS, wordt inzicht verkregen in de discrepantie tussen beiden. Echter er wordt alleen inzicht verkregen voor de vergunde aantallen binnen de gehele gemeente en niet op locatieniveau.

In het kader dit m.e.r. is na het uitvoeren van de berekeningen een overzicht gemaakt van de aantallen uit het CBS en het Web BVB. Hieruit blijkt dat het totale aanwezig dieren 29% minder is dan het vergunde aantal.

Omschrijving	Web BVB		CBS		CBS tov Web BvB
	Categorie	Aantal	Categorie	Aantal	
Runderen	A	10.149	A	10.051	-1%
Schapen/geiten	B/C	8.551	B/C	11.269	32%
Varkens	D	25.654	D	22.455	-12%
Pluimvee	E/F/G	652.274	E/F/G	436.054	-33%
Pelsdieren	H	22.998	H	28.570	24%
Konijnen	I	1.160	I	0	-100%
Paarden en ponys	K	591	K	955	62%
<i>Totaal</i>		<i>721.377</i>		<i>509.354</i>	<i>-29%</i>

Vergunde ten opzichte van daadwerkelijke dieren aantallen, Gemeente Overbetuwe, 2010

Uit dit overzicht blijkt dat in de gemeente meer schapen, geiten, pelsdieren, paarden en pony's aanwezig zijn dan vergund. Runderen zijn, hoewel anders verdeeld over de diercategorieën dan vergund, ongeveer evenveel als vergund. Varkens, pluimvee en konijnen zijn beduidend minder aanwezig binnen de gemeente Overbetuwe dan volgens de vergunde situatie mogelijk is.

Aan de verschillen liggen meerdere oorzaken ten grondslag. Het kan zijn dat bedrijven aan het afbouwen zijn dan wel al helemaal zijn gestopt, maar waarvan de vergunning nog niet is ingetrokken. Verder zijn er bedrijven die wel reeds een vergunning hebben aangevraagd, maar die nog aan het investeren zijn in stallen en veestapel om de verleende vergunning geheel te gaan benutten. Tot slot is het mogelijk dat er ter tijde van de landbouwtelling geen dieren aanwezig zijn, hetgeen te maken kan hebben met ziekten dan wel de bedrijfsvoering (all-in all-out bedrijfsvoering).

In het algemeen kan worden gesteld dat runderen en varkens sterke emissie hebben van ammoniak. Dit betekent dat de ammoniak emissie in de feitelijke situatie lager is dan berekend. De conclusie zou kunnen zijn dat er meer milieugebruiksruimte lijkt te

¹⁷ Web Bestand Veehouderij Bedrijven, waarin per gemeente gelegen binnen de grenzen van de provincie Gelderland de aard en ligging van alle veehouderijen zijn opgenomen, gebaseerd op vergunningen en meldingen.

zijn dan er daadwerkelijk is. Omdat er echter in het geheel geen milieugebruiksruimte is, heeft de modellering op basis van de vergunde situatie geen andere gevolgen voor de uitkomst dan dat er in geval van het realiseren van de voorgenomen ontwikkeling sprake is van een grotere verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie. Wel wordt nog opgemerkt dat er op basis van de gegevens uit het CBS geen inzicht is te verkrijgen waar binnen het plangebied sprake is van de verminderde emissie.

6.5.2 *Het alternatief: reële benutting van het voorontwerpbestemmingsplan*

Evenals bij de maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan zijn bij het alternatief twee verschillende delen van het buitengebied van de gemeente Overbetuwe beschermd doordat deze zijn aangewezen als onderdeel van de EHS of als Natura 2000-gebied (De uiterwaarden). Hierbinnen is uitbreiding of nieuwvestiging niet mogelijk. In Natura 2000-gebied is alleen na uitvoeren van een passende beoordeling mogelijk een vergunning in het kader van de Nbw 1998 te verkrijgen. De reële benutting zal leiden tot veel minder uitbreidingen.

De aannames bij de voorgenomen ontwikkeling zijn onder andere dat er sprake zal zijn van een sterke toename van het aantal varkens. Alle berekeningen op het vlak van ammoniak zijn gebaseerd op varkens. In werkelijkheid heeft niet iedere uitbreiding of nieuwvestiging betrekking op varkenshouderijen. Daardoor is zelfs bij reële uitbreiding en nieuwvestiging sprake van een lagere ammoniakemissie dan aangenomen wordt bij de voorgenomen ontwikkeling. Dit houdt in dat er minder sprake zal zijn van cumulatieve effecten en dat daardoor een grotere kans bestaat dat een vergunning ook daadwerkelijk kan worden afgegeven.

Van alle agrarische bedrijven die een bedrijfsgrootte hebben van 40 Nge of minder, wordt aangenomen dat deze stoppen. Dit biedt mogelijkheden voor natuurontwikkeling wat weer een positief effect kan hebben op de beschikbare milieugebruiksruimte.

Van de alle delen van het buitengebied van de gemeente Overbetuwe geldt dat, ook al is het aantal uitbreidingen en nieuwvestigingen veel lager en anders van invulling dan bij de maximalisatie, de kritische depositiewaarden van gevoelige habitats in nabij gelegen Natura 2000-gebieden worden overschreden. Daardoor geldt ook bij een reële benutting van de mogelijkheden in het voorontwerpbestemmingsplan dat iedere uitbreiding van emissie van vermestende stoffen kan leiden tot significant negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000-gebieden. Ook hier geldt dus al dat uitbreiding of nieuwvestiging niet zondermeer mogelijk is en dat iedere situatie beoordeeld moet worden aan de hand van een locatiegebonden passende beoordeling.

Voor de EHS geldt dat bij reële benutting van de mogelijkheden binnen het voorontwerp-bestemmingsplan er minder aantasting zal zijn van de wezenlijke kernwaarden van de EHS. Bij het nemen van voldoende maatregelen die voorgeschreven worden vanuit de Nbw 98, zal ook de EHS beschermd worden en zal de aantasting tot een minimum worden beperkt.

7 Vergelijking van de voorgenomen ontwikkeling en het alternatief

7.1 Effectenbeoordeling

De voorgenomen ontwikkeling en het alternatief worden in dit hoofdstuk beoordeeld op de in het vorige hoofdstuk beschreven effecten ten opzichte van de referentiesituatie. Daar waar mogelijk heeft er een kwantitatieve vergelijking plaatsgevonden. In de andere gevallen zijn de verschillen kwalitatief vergeleken ten opzichte van de referentiesituatie.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van een vijfpunts-schaal.

- Grote verslechtering
- Aanmerkelijke verslechtering
- 0 Geen noemenswaardige verbetering of verslechtering
- + Aanmerkelijke verbetering
- ++ Grote verbetering

De scores van de effectbeoordeling moeten niet worden gezien als een absolute beoordeling. Het geeft een indicatie van het effect weer. Per aspect volgt nu een toelichting op deze effectbeoordeling.

In de navolgende tabel zijn de scores van de effectbeoordeling weergegeven.

Aspect (met criteria)	referentie-situatie ¹⁸	voorgenomen ontwikkeling	alternatief: reële benutting
geur	0	-	0
1. gemiddelde geurbelasting in plangebied	0	-	0
gezondheid	0	-	0
1. infectieziekten	0	-	0
landschap & cultuurhistorie	0	-	0
1. gave gradiënten en ensembles van kom-oeverwal-uiterwaarde.	0	-	0
2. waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische parels	0	-	0
3. plaatselijk nog aanwezige woerden	0	-	0
4. aardkundige en cultuurhistorische waarden rivier en uiterwaarden	0	-	-
5. dijken langs de grote rivieren	0	-	0
6. verdedigingswerken	0	0	0
luchtkwaliteit	0	0	0
1. in betekende mate toename concentratie stikstofdioxide (NO ₂)	0	0	0
2. in betekende mate toename concentratie fijnstof (PM ₁₀)	0	0	0
natuur	0	-	0
1. aantasting	0	-	0
2. versnippering	0	-	0
3. verstoring	0	0	0
4. verzuring	0	-	0
5. vermesting	0	-	0

Effectbeoordeling voorgenomen ontwikkeling en het alternatief

geur

In de maximale situatie zal de geurhinder op de omliggende geurgevoelige objecten toenemen tot dat de normen voor de geurhinder worden overschreden. De totale geurhinder (achtergrond belasting) op de geurgevoelige objecten kan daardoor toenemen. Het reële alternatief scoort neutraal omdat de verwachting is dat de leefkwaliteit nagenoeg gelijk blijft dan wel iets verbeterd ten opzichte van de referentiesituatie.

gezondheid (infectieziekten)

In de autonome situatie is het de vraag of de schaalvergroting leidt tot megabedrijven; bij een maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan is uitgegaan dat megastallen voor varkens en pluimvee mogelijk zijn. Uitgaande van bestaande bedrijfsvoering leidt de enorme toename van het aantal dieren voor een effect op de gezondheid. Echter biedt dergelijke schaalvergroting goede mogelijkheden om de problematiek beheersbaar te houden en verspreiding van micro-organismen tegen te gaan. Afhankelijk van deze maatregelen met betrekking tot de bedrijfsvoering en het stalconcept,

¹⁸ Referentiesituatie = huidige situatie + autonome ontwikkeling.

zullen de effecten positief of negatief uitpakken. Zonder maatregelen scoort de voorgenomen ontwikkeling negatief.

Bij een reële benutting van het bestemmingsplan zullen de gezondheidsrisico's niet veel groter of kleiner zijn dan in de autonome situatie.

landschap & cultuurhistorie

- 1 Gave gradiënten en ensembles van kom-oeverwal-uiteerwaarden.
Een maximalisatie waarbij alle mogelijkheden in het voorontwerpbestemmingsplan zouden worden benut, leidt met name de grote hoeveelheid bebouwing en kassen tot een aanmerkelijke verslechtering. Deze wordt versterkt door de zeer ruime toepassing van boomteelt, teeltondersteunende voorzieningen en kleinschalige kampeerterreinen. De verslechtering wordt getemperd doordat er in de voorgenomen ontwikkeling wel sprake is van landschappelijke inpassing van nieuwe ontwikkelingen, hetgeen niet is vereist in de referentiesituatie. Ook wordt het open gebied in de referentiesituatie voor een groot deel niet beschermd tegen boomteelt.
Bij een reële benutting treden er wel effecten op met betrekking tot de gradiënten, maar zijn deze effecten vergelijkbaar met de referentiesituaties. De mogelijkheden voor bebouwing nemen licht toe, maar de openheid wordt in het voorontwerpbestemmingsplan beter beschermd tegen boomteelt en/of teeltondersteunende voorzieningen.
- 2 Waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische parels
Bij een maximalisatie wordt vooral het zicht vanaf de historische dijken aangepast. De zegen zijn echter in tegenstelling tot de referentiesituatie beschermd. Bij een reële benutting wordt het zicht niet in grote mate aangetast en draagt de bescherming van de zegen bij aan een verbetering.
- 3 Plaatselijk nog aanwezige woerden (verhoogde woonplaatsen)
Bij een maximalisatie neemt de beleving van de hoogteverschillen wellicht af door de toename van bebouwing. De nieuw opgenomen plicht tot een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden i.v.m. archeologie remt deze ontwikkeling wellicht. Bij een reële benutting zal sprake zijn van een minder grote toename van bebouwing en een lagere kans dat de hoogteverschillen minder beleefbaar worden. In de referentiesituatie zijn de woerden en de archeologische waarden echter niet beschermd.
- 4 De rivier en uiterwaarden zijn aardkundig en cultuurhistorisch waardevol
Het verschil tussen de maximalisatie en de reële benutting heeft met name betrekking op zaken die in de uiterwaarden vrijwel niet voorkomen. In het voorontwerpbestemmingsplan is per abuis geen omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, en werkzaamheden voor egaliseren opgenomen. In de referentiesituatie was die er wel voor de uiterwaarden van de Waal en niet voor de uiterwaarden van de Nederrijn. Daardoor is er toch een zekere verslechtering te verwachten.
- 5 Dijken langs de grote rivieren
Het zicht vanaf de dijken zal bij de maximalisatie afnemen en bij de reële benutting vrijwel gelijk blijven aan de referentiesituatie dan wel licht afnemen.
- 6 Verdedigingswerken

De genoemde verdedigingswerken tegen vijandelijke machten, zoals de Limes zijn bovengronds niet in het landschap zichtbaar. De ontwikkelingen varianten hebben hierop geen invloed.

luchtkwaliteit

Zowel de voorgenomen ontwikkeling als het alternatief dragen niet in betekenende mate bij aan de luchtverontreiniging in het gebied. De concentraties stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀) nemen ten opzichte van de referentiesituatie niet of nauwelijks toe. Grenswaardenoverschrijdingen zijn in zowel de referentiesituatie als beide alternatieven niet te verwachten.

De blootstelling aan luchtverontreiniging neemt af ten opzichte van de huidige situatie, maar verandert niet in betekenende mate ten opzichte van de referentiesituatie. Ten opzichte van de referentiesituatie is derhalve geen noemenswaardige verbetering of verslechtering te verwachten. De beoordeling aan de hand van de vijfpunts-schaal is voor zowel stikstofdioxide als fijn stof bij de voorgenomen ontwikkeling als bij het alternatief "0".

natuur

Aantasting

Maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan geeft aanleiding tot aantasting van natuur. De verwachting is dat dit minder gebeurt in het alternatief.

Versnippering

Voorgenomen ontwikkeling: Door schaalvergroting kan de versnippering van het landschap sterker toenemen. De barrièrewerking van open gebieden wordt veel sterker doordat groene elementen uit het landschap worden verwijderd ten behoeve van de bedrijfsvoering op grootschalige bedrijven. Dergelijke groene elementen fungeren als stapstenen in het landschap en houden zo de migratie tussen lokale deelpopulaties in stand. De versnippering van het landschap leidt indirect tot een slechter functioneren van de EHS omdat dit afhankelijk is van de migratiemogelijkheden van soorten in het landschap buiten de EHS.

Het alternatief: Schaalvergroting treedt minder op dan bij de voorgenomen ontwikkeling maar is gelijk aan de autonome ontwikkeling. De EHS is bedoeld om de versnippering van het landschap ongedaan te maken of in ieder geval zoveel mogelijk te beperken. Door de beperkte schaalvergroting in combinatie met de functieverandering bij boerenbedrijven die stoppen, is de toename van landschapsversnippering beperkt.

Verstoring:

Voorgenomen ontwikkeling: Door de schaalvergroting in de landbouw worden grotere machines ingezet. Het formaat van landbouwmachines is gerelateerd aan de mate van verstoring die optreedt. Landbouwmachines zijn echter beperkt in hun formaat doordat zij moeten voldoen aan de wegenverkeerswet. Anders kunnen de machines niet meer over de openbare weg worden verplaatst. Inmiddels zijn veel landbouwmachines al van het maximumformaat. Schaalvergroting leidt ook tot verdwijnen van landschapselementen waardoor de verstoring eerder optreedt en daardoor het functioneren van de EHS zal worden aangetast.

Het alternatief: Bij dit alternatief treedt schaalvergroting in mindere mate op waardoor ook de verstoring evenredig minder zal zijn. De mate van verstoring is wel gelijk aan de verstoring binnen de autonome ontwikkeling.

Verzuring en vermesting:

Voorgenomen ontwikkeling: Bij de maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan is ook nieuwvestiging van agrarische grondgebonden bedrijven toegestaan, met uitzondering ter plaatse van de EHS en daar waar de waarde openheid beschermd wordt in de regels. Hierdoor neemt de emissie van vermestende en verzurende stoffen toe en treden deze effecten ook meer op. Dit heeft ertoe geleid dat de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en de ontwikkelingsopgaven van de EHS aangetast en is er sprake van een negatief effect.

Het alternatief: Hierbij is de uitbreiding van agrarische activiteiten (door uitbreiding van bestaande bedrijven of nieuwvestiging) veel minder waardoor verzuring en vermesting veel minder optreden. Het beleid is gericht op vermindering van de emissie van stikstofverbindingen waardoor er geen verschil bestaat tussen een reële benutting van de mogelijkheden binnen het voorontwerpbestemmingsplan en de autonome ontwikkeling van het gebied.

7.2 Vergelijking vigerend bestemmingsplan - voorontwerpbestemmingsplan

Het bepalen van de effecten van het voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe kan een vertekend beeld opleveren wanneer niet stil gestaan wordt bij de ontwikkelingsmogelijkheden van de vigerende bestemmingsplannen. Bij een te zware focus op het nieuwe bestemmingsplan kan de verhouding van de effecten ten opzichte van de bestaande mogelijkheden uit het oog worden verloren en zodoende te zwaar worden beoordeeld. Dit kan ertoe leiden dat de positieve milieugevolgen ten opzichte van het 'door laten lopen' van de bestaande bestemmingsplannen onderbelicht blijven. Daarom wordt in dit planMER daaraan kort aandacht besteed.

Thans vigeert een drietal bestemmingsplannen in het buitengebied: de bestemmingsplannen voor de voormalige gemeenten Valburg, Heteren en Elst. Deze deels verouderde bestemmingsplannen zijn destijds gebaseerd op het toen geldende beleid en de toen verwachte ontwikkelingen in met name de landbouwsector. Hierdoor bestaat er in de vigerende bestemmingsplannen op een andere manier ruimte voor agrarische activiteiten en ontwikkelingsmogelijkheden dan het voorontwerpbestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe.

Agrarische activiteiten

Op grond van de vigerende bestemmingsplannen is het mogelijk op vrijwel elke locatie in het buitengebied een nieuwe intensieve veehouderij te starten of een bestaande intensieve veehouderij door te laten groeien. Het kan hierbij gaan om omschakeling van een bestaand grondgebonden bedrijf naar een intensieve veehouderij of de nieuwvestiging van een intensieve veehouderij. Ook is in de vigerende bestemmingsplannen nieuwvestiging van grondgebonden bedrijven mogelijk.

Er is door de gemeente Overbetuwe nu een duidelijke keuze gemaakt ten aanzien van intensieve veehouderijen. Alleen de bestaande intensieve veehouderijen zijn positief bestemd en krijgen uitbreidingsmogelijkheden om hun bestaansrecht zeker te stellen. Daarmee worden de negatieve milieugevolgen van intensieve veehouderijen meer beheersbaar. De locatie van de bestaande intensieve veehouderijen en de bedrijfstak is weergegeven op een kaart, welke als bijlage 8 is opgenomen bij dit MER. Hieruit

blijkt dat er geen sprake is van een echte concentratie van intensieve veehouderijen, maar dat deze verspreid door het gehele buitengebied gelegen zijn.

Alle agrarische bedrijven die ten tijde van het opstellen van het voorontwerpbestemmingsplan niet meer als zodanig in gebruik waren, zijn overeenkomstig de huidige situatie bestemd. Dit betreft in de meeste gevallen een omschakeling naar de woonfunctie. Op grond van de vigerende bestemmingsplannen zijn er circa 390 bouwpercelen in het buitengebied aanwezig. In het nieuwe bestemmingsplan worden dit er circa 290. Er is dus een afname van in ieder geval 100 bouwpercelen (ruim een kwart).

De uitbreiding van bedrijfsbebouwing die aan bedrijven wordt toegekend, is groter dan binnen de vigerende bestemmingsplannen. De mogelijkheden om bedrijfswoningen toe te voegen zijn echter verkleind.

Landschap

In de vigerende bestemmingsplannen worden geen voorwaarden gesteld ten aanzien van de landschappelijke inpassing van nieuwe bouwvlakken of de inpassing van andere bebouwing/activiteiten die na afwijking zijn toegestaan.

Ook is niet in alle vigerende bestemmingsplannen specifiek beleid opgenomen voor teeltondersteunende voorzieningen en voor boomteelt. Met name het open gebied in de voormalige gemeenten Elst en Heteren is hierdoor onbeschermd.

Ook de zegen kennen in de vigerende bestemmingsplannen geen bescherming.

Natuur

De op het moment van het opstellen van de diverse bestemmingsplannen aanwezige natuur is in de plannen als zodanig bestemd. Evenals de aanwezige waarden in de diverse agrarische bestemmingen. Maar de plannen zijn niet echt gericht op het aanleggen van nieuwe natuur ten behoeve van de EHS.

Conclusie

Resumerend kan worden gesteld dat onder de vigueur van de oude bestemmingsplannen de ontwikkelingsmogelijkheden ruimer waren dan onder het nieuwe voorontwerpbestemmingsplan. Er kan niet zonder meer gesteld worden dat er een verbetering dan wel verslechtering plaats zal vinden in de vergelijking tussen de vigerende bestemmingsplannen met het voorontwerpbestemmingsplan zoals dat er thans ligt. Wel komt met vaststelling van dit plan een einde aan onduidelijke en ongewenste situaties waaruit negatieve effecten voor het milieu en de omgeving voortvloeiden en bij gebrek aan duidelijkheid en eenduidigheid konden voortbestaan.

7.3 Mitigerende maatregelen

Een manier om significante effecten uit te kunnen sluiten, is het nemen van mitigerende maatregelen. De bedoeling van mitigatie (letterlijk: verzachting) is dat significante negatieve effecten zullen uitblijven. Het gaat dus niet om maatregelen die negatieve effecten (elders) compenseren, maar om het voorkomen of reduceren van de negatieve effecten van een besluit of feitelijk handelen door het treffen van maatregelen. Mitigatie heeft betrekking op maatregelen en effecten binnen het gebied van het ruimtelijk

plan. Onderstaand wordt ingegaan op mitigerende maatregelen die betrekking hebben op de aspecten gezondheid, geur en luchtkwaliteit en natuur.

Geur

Om de geureffecten te beperken, kan er gewerkt gaan worden met de best beschikbare technieken c.q. geurreducerende maatregelen.

Gezondheid

Om het effect van uitbreiding van intensieve veehouderijen op de gezondheid van de mens te reduceren, kan er een voorwaarde gesteld worden aan de afstand tussen bouwvlakken bij overschrijding van de bouwgrenzen bij afwijking dan wel wijziging of vergroting van het bouwvlak bij wijziging. Er kan een minimale afstand tussen bouwvlakken worden voorgeschreven.

Landschap

Om het effect van uitbreiding van bebouwing te reduceren op de landschappelijke kwaliteit kunnen er voorwaarden gesteld worden.

- Het opstellen van een beeldkwaliteitplan voor het landelijk gebied met aandacht voor kleurstelling van bebouwing en hekwerken, locatiekeuzen voor gebouwen of bouwwerken.
- Het beperken van de mogelijkheden voor kassen tot tuinbouw- en boomteeltbedrijven.
- Agrarische bedrijvigheid in de vorm van boomteelt niet aan een omgevingsvergunning binden, maar volledig uitsluiten in gebieden met 'specifieke vorm van agrarisch met waarden - openheid'
- In de bestemming 'Agrarisch met waarden - Uiterwaarden' het microreliëf beschermen via een omgevingsvergunningstelsel
- De afwijking voor agrarische bedrijfsgebouwen buiten het bouwvlak alleen opnemen voor de oeverwallen.
- De afwijking voor kleinschalige kampeerterreinen bij woningen beperken tot het gebied met specifieke vorm van agrarisch met 'waarden – kleinschaligheid'.
- De wijzigingsbevoegdheid voor de vergroting van bouwpercelen tot 2 ha. niet van toepassing verklaren voor het gebied 'waarden – kleinschaligheid' en het gebied 'waarden – openheid'.

Luchtkwaliteit

De stofemissie vanuit stallen kan op verschillende manieren worden gereduceerd. De Animal Sciences Group (ASG) Wageningen geeft de volgende opties voor de reductie van fijn stof.

- Aanpak van de bron. Te denken valt aan het soort voer, beperken van de hokbevuiling en het gebruik van strooisel.
- Voorkomen van stofvorming. Hierbij gaat het vooral om het indrogen van de mest te voorkomen en om het (transport van) voer en strooisel.
- Voorkomen van stofopname in de lucht. Belangrijkste maatregelen hierbij zijn het beperken van de activiteiten van de dieren, verbeteren van het voersysteem, sproeien en vernevelen van plantaardige olie en wateremulsies en de laagdikte strooisel. De laatste jaren zijn de vulsystemen van de veevoederleveranciers zodanig aangepast dat bij het lossen van veevoeder (in brokken- en poedervorm) nauwelijks nog stofemissie ontstaat. Aangezien bij uitbereiding en nieuwe bedrij-

ven veelal nieuwe vulsystemen worden geïnstalleerd, is geen stofhinder te verwachten van het vullen van voersilo's.

- Voorkomen van stofemissie door interne luchtzuivering (filters) en/of externe luchtzuivering. Bij deze laatste wordt vooral gedacht aan het gebruik van filters en wassers. Voordeel van de wassers is dat zij ook een gunstig effect hebben om de geur- en ammoniakemissie. Bij de doorontwikkeling en nieuwvestiging van bedrijven kan te zijner tijd eventueel gebruik worden gemaakt van de hiervoor genoemde maatregelen.
- Doordat vaak ook maatregelen moeten worden getroffen om andere emissies te reduceren (bijvoorbeeld ammoniak) kan door toepassing van luchtwassers een reductie van meerdere emissies worden bereikt. Het toepassen van luchtwassers kan zorgen voor een aanzienlijke reductie van stof, geur- en ammoniakemissie uit stallen. Bij varkens- en pluimveebedrijven wordt uitgegaan van een reductie van fijn stof van 70 tot 90%. Op de korte termijn lijken deze daarom het meeste perspectief te bieden.
- Naast groenlabel stallen kiezen ondernemers nu bij nieuwbouw massaal voor chemische of biologische wassers of een combinatie hiervan. Dit geldt vooral voor varkensbedrijven. Voor de pluimveehouderij zullen, als er op korte termijn geen technische oplossingen komen voor het reduceren van de emissie van fijn stof, ook luchtwassers meer toegepast gaan worden. Een combinatie van chemische en biologische wassers (combiwassers) is gericht op maximale beperking van geur dan wel ammoniak (minstens 75% ammoniak en geur reductie). De huidige generatie wassers is echter niet altijd geschikt voor gecombineerde doeleinden.

Natuur

Om de effecten op natuurwaarden te beperken dienen emissiereducerende maatregelen getroffen te worden om vermesting en verzuring tegen te gaan. Verder dient bij uitbreiding van bedrijven in de EHS rekening gehouden te worden met een open, onverstoorde verbinding van noord naar zuid. Dit kan gerealiseerd worden door de uitbreiding van bedrijven met name noord/zuid te richten en de zijde van de bedrijven die georiënteerd is op het centrum van de EHS (oost of west) landschappelijk in te passen door aanplant van hagen. Met het toepassen van deze maatregelen, blijft een open noord-zuid verbinding gehandhaafd en wordt verstoring (geluid, en lichthinder) van deze zone beperkt. Deze maatregelen komen overeen zoals ook gesteld is in het streekplan: *“vergroting van aanwezige bouwpercelen via bestemmingsplanwijziging kan plaats vinden in EHS verweving en verbindingszone mits rekening wordt gehouden met de omgeving, inclusief het (potentiële) functioneren van verbindingszones”*.

7.4 Conclusie

Op grond van de in paragraaf 7.1 uitgevoerde beoordeling van de voorgenomen ontwikkeling en het alternatief ten opzichte van de referentiesituatie wordt tot de volgende conclusie gekomen. De voorgenomen ontwikkeling is negatief ten opzichte van de referentiesituatie en het alternatief is dat bijna niet. Het verschil zit er in dat bij het alternatief wordt aangesloten bij de verwachte autonome situatie. De kans dat zich bij het alternatief grote milieuproblemen voordoen door de autonome situatie niet geheel vast te leggen in het bestemmingsplan is klein. Dit heeft te maken met het feit dat de grootste milieuproblematiek ontstaat door toepassing te geven aan de in het voorontwerpbestemmingsplan opgenomen flexibiliteitsbepalingen (afwijking en wijziging). Het

is een bevoegdheid van burgemeester en wethouders om medewerking te verlenen aan concrete verzoeken en zeker geen plicht. In de concrete gevallen zullen alle milieuaspecten opnieuw nader worden beschouwd en meegewogen worden in belangenafweging om tot een besluit te komen al dan niet medewerking te verlenen aan het verzoek tot afwijking of wijziging.

Deze conclusie heeft er toe geleid dat de bestemmingsplanregeling zodanig wordt aangepast, dat er ten aanzien van de ammoniakproblematiek wordt voorkomen dat een verdere toename van uitstoot zodanig wordt beperkt dat er geen sprake is van een significant effect op de binnen de invloedssfeer van het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden. Dit betekent concreet dat de ADC toets (toets waarin moet worden aangetoond dat er geen alternatieven zijn, er sprake is van dwingende reden van openbaar belang tot uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling en de negatieve effecten kunnen worden gecompenseerd) uit de Natuurbeschermingswet 1998 niet hoeft te worden doorlopen.

8 Relatie met bestemmingsplan

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de relatie tussen de uitkomsten van het planMER en het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe, dat gelijktijdig met het ontwerp van dit planMER ter inzage wordt gelegd. Van de beschreven mitigerende maatregelen kan niet alles opgenomen worden in het bestemmingsplan, omdat aan deze mitigerende maatregelen niet een ruimtelijke overweging ten grondslag ligt. Mede aan de hand van dit planMER is het voorontwerpbestemmingsplan aangepast tot een ontwerpbestemmingsplan.

Bij het inventariseren van de gegevens ten behoeve van het opstarten van de planm.e.r. bleek dat de intensieve veehouderijen niet op de verbeelding als zodanig waren aangeduid. Dit komt de rechtszekerheid niet ten goede. Na afronding van dit planMER is daar voldoende duidelijkheid over en zijn de intensieve veehouderijen voorzien van een aanduiding.

Verder bleek bij de uitwerking van de voorgenomen ontwikkeling dat bij het vast stellen van het aantal dieren dat mogelijk gehouden kunnen worden op een bouwvlak van maximaal 2 hectare mede wordt bepaald of het mogelijk is bouwlagen aan te brengen in de bedrijfsgebouwen ten behoeve van het houden van dieren. Deze mogelijkheid is aanwezig, maar wordt door de gemeente niet als wenselijk beschouwd. Om die reden is besloten in het bestemmingsplan dieren alleen op de begane grond toe te staan.

Met betrekking tot de Natuurbeschermingswet 1998 en de invloed van dit bestemmingsplan op de verschillende Natura 2000-gebieden, wordt bij de agrarische bestemming een voorwaardelijke verplichting opgenomen. Dit betekent dat een omgevingsvergunning ten behoeve van het bouwen van bedrijfsgebouwen die bestemd zijn voor vee, pas verleend worden als gemotiveerd kan worden aangetoond dat geen significante effecten zullen optreden in een Natura 2000-gebied.

Het opnemen van een omgevingsvergunningenplicht voor het egaliseren van gronden in de uiterwaarden.

9 Leemten & Evaluatieprogramma

9.1 Leemten

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kon worden opgenomen wegens het gebrek aan gegevens.

De belangrijkste leemte in kennis is de werkelijke gang van zaken in de toekomst. De oplossing hiervoor is de concrete verzoeken goed te onderzoeken met inachtneming van hetgeen reeds in dit planMER is gerapporteerd over de diverse milieuaspecten. Zulks is overigens ook mogelijk, om reden dat grotere uitbreidingen van agrarische bedrijvigheid, omschakeling van agrarische bedrijvigheid naar niet-agrarische bedrijvigheid is gekoppeld aan flexibiliteitsbepalingen. Het is een bevoegdheid van burgemeester en wethouders om medewerking te verlenen aan concrete verzoeken en zeker geen plicht. In de concrete gevallen zullen alle milieuaspecten opnieuw nader worden beschouwd en meegewogen worden in belangenafweging om tot een besluit te komen al dan niet medewerking te verlenen aan het verzoek.

Een andere leemte in kennis betreft het nog ontbreken van de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden. Verder is er nog veel onduidelijkheid over het toetsingskader.

9.2 Evaluatieprogramma

Dit planMER geeft de stand van zaken op dit moment weer. Echter het beleid en de techniek omtrent de in dit planMER centraal staande milieuaspecten is volop in beweging. Verandering daarin kunnen gevolgen hebben voor de mogelijkheden in het buitengebied. Het is daarom belangrijk om daarvan op de hoogte te blijven.

Voor wat betreft het aspect geur kan het zinvol zijn om de gedurende de termijn dat het bestemmingsplan van kracht is nogmaals een quickscan geur uit te laten uitvoeren om de eventuele knelpunten opnieuw inzichtelijk te maken en om te beoordelen of het zinvol is een geurverordening op te stellen.

Verder is het aan te raden om de uitkomsten van opdracht van de minister aan de Gezondheidsraad af te wachten of er een beleidsregel komt met een ruimtelijke relevantie.

Literatuurlijst & bronnen

- Nationale Atlas Volksgezondheid
- Volksgezondheidsaspecten van veehouderij-megabedrijven in Nederland, RIVM, februari 2008
- Informatieblad 'Intensieve veehouderij en gezondheid' opgesteld door de gezamenlijke GGD'en van Brabant en Zeeland
- Overbetuwe naar klimaatneutraal, versie 09-06-2009
- Ontwerp Landschapsontwikkelingsplan Gemeente Overbetuwe, december 2009
- De agrarische sector in Nederland naar 2020; LEI 2009
- Economische gevolgen van bestaande regelgeving voor de Nederlandse varkenshouderij, LEI 2010
- www.compendiumvoordeLeefomgeving.nl : een uitgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en Wageningen Universiteit en Researchcentrum (Wageningen UR).
- De agrarische sector in Nederland naar 2020; LEI 2009
- Economische gevolgen van bestaande regelgeving voor de Nederlandse varkenshouderij, LEI 2010
- onderzoek van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) en het Centrum Infectieziektebestrijding van het RIVM omtrent MRSA
- Nationale Atlas Volksgezondheid
- Processen en factoren bij fijn stofemissie in de veehouderij (rapport 11), Animal Sciences Group (ASG) Wageningen; oktober 2006
- Landbouw - Economisch Bericht 2009
LEI Wageningen UR
- Economische gevolgen van bestaande regelgeving voor de Nederlandse varkenshouderij
LEI Wageningen UR
- De agrarische sector in Nederland naar 2020; Perspectieven en onzekerheden
LEI Wageningen UR
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Spitzen – van der Sluijs, A.M., Willink, G.W., Creemers, R., Ottburg, F.G.W.A., de Boer, R.J., Pfaff, P.M.L., de Wild, W.W., Stronks, D.J., Schröder, R.J.H., de Vos, M.T., Soes, D.M., Frigge, P. & Struijk, R.P.J.H. 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985-2005. Stichting RAVON, Nijmegen.
- www.gelderland.nl
- <http://www.rivm.nl/cib/infectieziekten-A-Z/infectieziekten/>
- (www.rivm.nl/cib/themas/Q-koorts/).
- Zorgatlas.nl
- www.commissiemer.nl
- www.rivm.nl
- www.lnv.nl
- www.infomil.nl

- www.saneringstool.nl
- www.ravon.nl
- www.vleermuis.net
- www.natuurloket.nl
- www.vogelbescherming.nl
- www.minInv.nl
- www.pbl.nl
- <http://geodata2.prvgld.nl/apps/groengelderland/>
- www.statline.cbs.nl/statweb/
- www.mulitfunctionelelandbouw.nl

**Bijlage 1: advies Commissie voor de m.e.r. op notitie
Reikwijdte en detailniveau**

Bestemmingsplan buitengebied gemeente Overbetuwe

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

4 juni 2010 / rapportnummer 2421-33

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De gemeente Overbetuwe stelt een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied op. Het bestemmingsplan is kaderstellend voor onder andere uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven. Ten behoeve van de besluitvorming wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. De gemeenteraad van Overbetuwe is het bevoegd gezag in deze procedure.¹

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie') beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een duidelijke beschrijving van de relevante onderdelen van het bestemmingsplan op basis van de maximale ruimte die het bestemmingsplan zal bieden;
- een onderbouwing van de totstandkoming van alternatieven en een beschrijving van de gehanteerde referentiesituaties (huidige situatie en autonome ontwikkelingen);
- de bijdrage van het voornemen aan de ontwikkeling van natuur en landschap en de cultuurhistorische waarden en de mogelijke negatieve effecten daarop;
- de 'milieugebruiksruimte' in het plangebied, die met name bepaald wordt door natuur (vermestende en verzurende stoffen) en landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie);
- de maximaal mogelijke effecten van het voornemen op natuur, door met name depositie van verzurende/vermestende stoffen op de Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur;
- een publieksvriendelijke en zelfstandig leesbare samenvatting, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau (notitie R&D). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de notitie R&D voldoende aan de orde komen.

2. ACHTERGROND EN BELEIDSKADER

2.1 Achtergrond

Het nieuwe bestemmingsplan vervangt de vigerende bestemmingsplannen buitengebied van Heteren, Elst en Valburg en heeft volgens de notitie R&D een 'beheersmatig karakter'. De randvoorwaarden en uitgangspunten voor ontwikkelingen in het plangebied zijn beschreven in de notitie R&D en het voorontwerp bestemmingsplan. In de notitie R&D is aangegeven dat de gemeente voor de intensieve veehouderij een strikter beleid voert dan het provinciale beleid, vanwege de relatief grote landschappelijke impact.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

Het bestemmingsplan heeft tot doel het behoud van agrarische activiteiten, landschaps- en natuurontwikkeling, inclusief behoud en verbetering van leefbaarheid en vitaliteit van het buitengebied. Daarnaast dienen bestaande waardevolle gebiedskenmerken behouden en/of versterkt te worden en heeft de gemeente ambities op het gebied van klimaat en duurzaamheid (bijlage 6 van de notitie R&D). Geef in het MER aan hoe invulling wordt gegeven aan deze doelen en ambities.

2.2 Beleid en wet- en regelgeving

In bijlage 6 van de notitie R&D wordt het beleidskader en relevante wet- en regelgeving voor het bestemmingsplan geschetst. Ga in het MER in op de opgaven en randvoorwaarden voor het bestemmingsplan die hieruit voortkomen. Ga daarnaast voorzover relevant in op de randvoorwaarden uit ander beleid en wet- en regelgeving, zoals:

- de AMvB Ruimte;
- (ontwerp-) aanwijzingsbesluiten en het (concept)beheerplan voor Natura 2000-gebieden die binnen de invloedssfeer van het bestemmingsplan vallen, waaronder in ieder geval “Uiterwaarden Waal”, “Uiterwaarden Nederrijn”, “Veluwe” en “Geldersche Poort”;
- de Provinciale aanwijzing ‘zeer kwetsbare gebieden’ in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij;
- Ecologische Hoofdstructuur en ecologische verbindingzones die binnen de invloedssfeer van het bestemmingsplan liggen;
- de wetgeving op het gebied van dierenwelzijn, zoals het Varkensbesluit, het Kalverbesluit, het Legkippenbesluit 2003 en het Vleeskuikenbesluit;
- het Actieplan Ammoniak Veehouderij;
- de Wet op de Archeologische monumentenzorg (Wamz);
- de provinciale en gemeentelijke monumentenverordening;
- de Nederlandse emissie richtlijn (Ner);
- de Nederlandse richtlijn bodembescherming;
- de Wet geluidhinder (Wgh) en bijbehorende geluidsvoorschriften;
- het Waterplan Gelderland 2010-2015 en waterbeheerplan 2010-2015 van het Waterschap Rivierenland.

Geef aan hoe afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden. De Commissie adviseert relevante gegevens die nodig zijn voor de Watertoets in het MER op te nemen.

Gemeentelijk beleid

Ga in het MER in op de rol die het bestemmingsplan kan spelen bij:

- het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen in de Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- het realiseren van doelen uit het Landschapsontwikkelingsplan (LOP, december 2009);
- het faciliteren van een milieuhygiënisch gezonde veehouderijsector.

Maak in het MER inzichtelijk welke instrumenten de gemeente heeft om deze doelen te bereiken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het herbestemmen van niet meer in agrarisch gebruik zijnde locaties, het faciliteren van bedrijfsverplaatsingen en het clusteren en zoneren van ontwikkelingen.

Geef aan welke eisen de gemeente stelt aan de inrichting van nieuwe bedrijfslocaties en de maatvoering en vormgeving van bedrijfsgebouwen (toetsingskader landschapsontwikkelingsplan of beeldkwaliteitsplan).

3. VOORNEMEN EN ALTERNATIEVEN

3.1 Voorgenomen activiteiten

In de notitie R&D is aangegeven dat het bestemmingsplan voornamelijk conserverend van aard is. Het plan biedt beperkte ontwikkelingsmogelijkheden voor onder meer de intensieve en de grondgebonden veehouderij. Daarnaast is in het plangebied ook sprake van beëindiging of functieverandering van agrarische bedrijven.

Geef in het MER een overzicht van alle planonderdelen van het bestemmingsplan en motiveer welke onderdelen wel en welke niet in het MER worden onderzocht. Beschrijf in het MER hoeveel ruimte het bestemmingsplan (maximaal) zal bieden aan en hoeveel ruimte middels een wijzigingsbevoegdheid mogelijk gemaakt kan worden voor:

- intensieve veehouderijen;
- grondgebonden veehouderijen;
- mestverwerking en -bewerking;
- recreatieve ontwikkelingen;
- natuurontwikkeling (realisatie Natura-2000 en EHS);
- functieverandering van agrarische bedrijven;
- overige ontwikkelingen zoals boomkwekerijen, fruitteelt (boomgaarden) en paardenbakken.

Geef in het MER duidelijk aan wanneer en onder welke voorwaarden gebruik gemaakt kan worden van de ontheffings- en wijzigingsbevoegdheid (onder andere in relatie tot het LOP²). Beschrijf in het MER waar het nieuwe bestemmingsplan meer of juist minder ruimte biedt dan de oude bestemmingsplannen (zie § 3.2).

3.2 Referentiesituatie

De referentiesituatie bestaat uit de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied (huidige situatie) en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling. Het studiegebied wordt bepaald door de maximale reikwijdte van de gevolgen, waaronder die van depositie van ammoniak. De Commissie adviseert twee referentiesituaties uit te werken, namelijk:

- de feitelijke toestand van het milieu in het studiegebied (huidige situatie). Geef aan in hoeverre deze afwijkt van de huidige bestemde situatie en de Wm-vergunde situatie.³ Dit verschil is van belang voor de huidige ontwikkelruimte in de gemeente en voor het bepalen van de gevolgen voor Natura 2000-gebieden;
- voor de effectbepaling in het MER: de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling. Ga er daarbij vanuit dat voldaan wordt aan de regelgeving, waaronder IPPC. Dit verschil is van belang voor de ontwikkelruimte in de gemeente en voor het bepalen van de gevolgen voor Natura 2000-gebieden in de toekomst.

² De waarde 'landschap' zou bijvoorbeeld op vergelijkbare wijze als archeologische waarden beschermd kunnen worden.

³ Ga hierbij ook in op het (mogelijke) verschil tussen het vergunde en werkelijk aanwezige aantal dieren in de huidige situatie. Maak hierbij gebruik van gegevens van het CBS en meitelling op basis van het aantal dierplaatsen.

Onder de 'autonome ontwikkeling' wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu⁴, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Geef in het MER aan welke (verwachte) ontwikkelingen spelen in het buitengebied, welke van die ontwikkelingen onderdeel zijn van de referentiesituatie en welke niet. Beargumenteer waarom ontwikkelingen wel of niet zijn meegenomen. Maak voor zover ontwikkelingen onzeker zijn gebruik van scenario's of gevoeligheidsanalyses.

Geef bij de beschrijving van de referentiesituatie in ieder geval:

- de (autonome ontwikkeling van de) emissie van verzurende/vermestende stoffen in het gebied zelf en de hieruit voortvloeiende depositie op kwetsbare natuur, waaronder Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur;
- de ontwikkeling van de achtergronddepositie van verzurende en vermestende stoffen (afkomstig van buiten het plangebied);
- een beschrijving van de ontwikkelingen in de intensieve veehouderij in en rond het plangebied als gevolg van het Besluit huisvesting, het Actieplan Ammoniak Veehouderij en het aflopen van de overgangstermijn van het Varkensbesluit (1 januari 2013);
- een beschrijving van de ontwikkelingen in de grondgebonden veehouderij⁵ in en rond het plangebied, omdat deze de ontwikkelruimte voor andere functies (zoals intensieve veehouderij) mede bepalen;
- een realistisch worst case scenario voor emissie van verzurende en vermestende stoffen, geuremissie en effecten op landschap en cultuurhistorie, op basis van de autonome ontwikkeling.

3.3 Milieugebruiksruimte en alternatieven

Milieugebruiksruimte

Door haar ligging in/nabij beschermde natuurgebieden is de ontwikkelruimte binnen de gemeente voor een aantal functies beperkt. Het is daarom van belang om de haalbaarheid en eventueel benodigde randvoorwaarden voor het voornemen in beeld te brengen.

De Commissie adviseert de beschikbare milieugebruiksruimte voor gewenste ontwikkelingen in beeld te brengen volgens de volgende systematiek. Bepaal:

- 1) de ruimte die er is voor een toename van de milieubelasting op de onderstaande thema's (ook in cumulatie, waar dit van toepassing is) op basis van het bestaande en in ontwikkeling zijnde relevante milieubeleid;
- 2) de behoefte aan uitbreiding, beëindiging, hervestiging en nieuwvestiging van activiteiten met milieueffecten. Maak hierbij gebruik van recent uitgevoerde inventarisaties onder bedrijven en de ingediende bedrijfsontwikkelingsplannen;
- 3) aan de hand hiervan de verwachte toe- en/of afname van de milieubelasting op de milieuaspecten;
- 4) welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven wil en kan geven in het bestemmingsplan, op basis van de beschikbare ruimte, de reële behoefte en de toe- en afname in milieubelasting;
- 5) als blijkt dat de milieugebruiksruimte onvoldoende is om te voorzien in de totale ontwikkelbehoefte, maak dan inzichtelijk welke (mitigerende) maat-

⁴ Binnen de mogelijkheden van de huidige bestemmingsplannen en inclusief de vigerende wettelijke verplichtingen.

⁵ Betrek hierin niet alleen de (melk)rundveehouderij, maar ook de geiten-, schapen- en paardenhouderij.

regelen genomen kunnen worden, danwel welke prioriteiten of voorwaarden worden gesteld.

De milieugebruiksruimte is ook van belang voor toekomstige planuitwerkingen: nieuwe ontwikkelingen kunnen dan individueel getoetst worden aan de reeds in beeld gebrachte milieugebruiksruimte.

Besteed bij het bepalen van de milieugebruiksruimte in ieder geval aandacht aan:

- vermestende en verzurende stoffen, niet alleen vanuit de intensieve veehouderij, maar ook de rundveehouderij en mestverwerking en -bewerking;
- verstoringgevoeligheid van kwetsbare natuur;
- de huidige of gewenste landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten en de bestaande cultuurhistorische waarden;
- de randvoorwaarden door objecten die gevoelig zijn voor emissies, geur en/of geluidhinder (bv woningen, kwekerijen).

Alternatieven

Volgens de notitie R&D geldt het voornemen zoals beschreven in het voorontwerp bestemmingsplan als basis voor het te onderzoeken 'voorkeursalternatief'. Daarnaast worden alternatieve scenario's genoemd, die afgeleid worden van de verwachte bandbreedte in relevante ontwikkelingen van de komende 10 jaar.

De Commissie adviseert om voor de alternatievenontwikkeling actief gebruik te maken van de informatie die voortkomt uit de vaststelling van de milieugebruiksruimte. Op plaatsen waar agrarische bedrijven verdwijnen kunnen agrarische bouwblokken worden 'wegbestemd' en ontstaat in minder kwetsbare gebieden mogelijk ruimte voor uitbreiding of hervestiging van bedrijven vanuit meer kwetsbare gebieden. De Commissie adviseert om bij de ontwikkeling van alternatieven ook de landschapsvisie op deelgebiedsniveau uit het LOP te betrekken. Dit kan bijvoorbeeld door meer differentiatie naar deelgebied aan te brengen in de bestemming 'agrarisch met waarden' of door gebruik van een beeldkwaliteitsplan als toetsingskader.

4. BESTAANDE MILIEUSITUATIE EN MILIEUEFFECTEN

4.1 Algemeen

Voor het MER dienen alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten belicht te worden die in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Ook eventuele functiewijzigingen in het plangebied kunnen van belang zijn voor de bepaling van de milieugevolgen van het voornemen: hiervoor moeten de worst case effecten in het MER beschreven worden. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door het optreden van milieugevolgen en kan per milieuaspect verschillen. Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen zo nodig de effecten afzonderlijk en cumulatief in beeld gebracht te worden.

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ruim binnen beleidsmatige randvoorwaarden en ver onder wettelijke grenswaarden blijven is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving vol-

doende. Bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij stikstofdepositie op kwetsbare natuur) dienen de effecten echter zo veel mogelijk kwantitatief beschreven te worden.

Om het plan te kunnen toetsen aan normen en beleid dient het MER de milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt, inclusief mogelijke ontheffingen en vrijstellingen. Indien deze activiteiten leiden tot overschrijdingssituaties dienen mitigerende maatregelen beschreven te worden.

4.2 Natuur

Algemeen

Het MER moet duidelijk maken welke positieve en negatieve gevolgen het plan kan hebben voor de natuur. Beschrijf of er naast de natuur met een beschermde status (zie hieronder) ook andere waardevolle natuur voorkomt in of in de nabijheid van het plangebied.

Gebiedsbescherming Natura 2000

Maak duidelijk waar voor vermessing en verzuring gevoelige gebieden liggen ten opzichte van het plangebied. Gebruik hiertoe duidelijk kaartmateriaal. Geef per Natura 2000-gebied aan:

- de (instandhoudings)doelstellingen;
- de kritische depositiewaarden van gevoelige habitattypen voor stikstof⁶;
- de heersende achtergrondconcentratie van stikstof;
- de deposities die optreden op de verschillende gebieden als de maximale mogelijkheden van de planalternatieven zouden worden gebruikt;
- de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities voor de natuur.

Geef daarbij aan of er, in cumulatie met andere plannen of activiteiten buiten het plangebied, een (verdere) overschrijding ontstaat van de kritische depositiewaarden. Geef aan op welke locaties sprake is van een toename en op welke locaties een afname. Beschrijf welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen genomen kunnen worden en hoe het plan zich verhoudt tot de (in ontwikkeling zijnde) beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden.

Beoordeel of in cumulatie met eventuele andere natuureffecten en in cumulatie met andere plannen of activiteiten buiten het plangebied, aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden kan worden uitgesloten.

Bovenstaande informatie kan gebruikt worden voor de passende beoordeling.⁷ De passende beoordeling moet herkenbaar worden opgenomen in het plan-MER. Uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een plan alleen mag wor-

⁶ De kritische depositiewaarden voor de EHS zijn opgenomen in D. Bal, H.M. Beijer, H.F. van Dobben en A. van Hinsberg (2007): Overzicht van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen, Directie Kennis, Ministerie van LNV. De kritische depositiewaarden voor beschermde habitattypen in Natura 2000-gebieden zijn opgenomen in H.F. van Dobben en A. van Hinsberg, (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden, Alterra-rapport 1654.

⁷ De reeds uitgevoerd voortoets (bijlage 1 bij de notitie reikwijdte en detailniveau) heeft geleid tot de conclusie dat significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet op voorhand uitgesloten kunnen worden. Daarom zal een passende beoordeling worden opgesteld.

den vastgesteld, als de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets⁸ met succes wordt doorlopen.

Gebiedsbescherming Provinciaal ecologische hoofdstructuur (PEHS)

Bepaal voor de PEHS wat de “wezenlijke kenmerken en waarden” zijn. Onderzoek welke gevolgen het initiatief heeft voor deze actuele en potentiële kenmerken en waarden. Betrek daarbij ook de zeer kwetsbare gebieden die zijn aangewezen op grond van de Wet ammoniak en veehouderij. Geef aan of eventuele andere negatieve effecten optreden. Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een “nee-tenzij” regime. Geef aan hoe het “nee-tenzij” regime provinciaal is uitgewerkt in een toetsingskader. Beschrijf bij negatieve effecten welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden. Geef ook aan welke positieve effecten te verwachten zijn, bijvoorbeeld bij realisatie van de EHS.

Soortenbescherming⁹

Geef aan welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het studiegebied en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.¹⁰ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor met name zwaar beschermde soorten (tabel 3 soorten).¹¹ Als verbodsbepalingen (zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats¹²) overtreden kunnen worden, geef dan aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf in dat geval mogelijke mitigerende en/of compenserende maatregelen die aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.3 Landschap en cultuurhistorie

Beschrijf de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden. Maak daarbij gebruik van de beschrijvingen in het LOP. Geef naast een korte inhoudelijke toelichting op de oorsprong van de waarden een waardering van deze karakteristieke elementen en geef aan welke gevolgen het plan op deze waarden heeft. De Commissie adviseert inzicht te geven in de ligging van deze waarden met behulp van kaartmateriaal.

Landschap

De notitie R&D geeft aan dat het gemeentelijk beleid uit gaat van behoud, bescherming en ontwikkeling van landschappelijke kwaliteiten. Geef aan waar en hoe negatieve effecten op deze waarden via het bestemmingsplan kunnen

⁸ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

⁹ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

¹⁰ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels. Houd er rekening mee dat de nesten van vijftien vogelsoorten (met name roofvogels en uilen) jaarrond beschermd zijn waardoor een ontheffingsverplichting aan de orde kan zijn.

¹¹ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

¹² De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

worden voorkomen of beperkt en hoe waarden kunnen worden hersteld of ontwikkeld. Geef daarbij de relatie tussen het bestemmingsplan en het landschapsontwikkelingsplan (LOP) aan.¹³ Besteed waar nodig ook aandacht aan aardkundige en geomorfologische waarden (donken, wielen, stroomruggen etc).

Geef op basis van het LOP aan volgens welke principes en randvoorwaarden landschappelijke inpassing van met name nieuwbouw (uitbreiding, nieuwvestiging) moet plaatsvinden. Visualiseer de varianten voor bouw mogelijkheden van de (intensieve) veehouderijen en andere agrarische bebouwing en bepaal de effecten daarvan op het landschapsbeeld in deze gebieden en de naaste omgeving. Geef aan of mogelijke schaalvergroting in de agrarische bedrijfsvoering ook buiten het bouwblok effecten voor het landschap zal hebben zoals voor de verkavelingstructuur.

Cultuurhistorie

De gemeente Overbetuwe beschikt over tal van cultuurhistorische waarden van hoge kwaliteit. De notitie R&D geeft aan dat deze waarden reeds beschermd worden via de Monumentenwet en de gemeentelijke monumentenverordening en dat cultuurhistorie daarom in het MER niet wordt behandeld. De Commissie is van mening dat het MER juist een onderbouwing kan bieden voor de stelling dat de cultuurhistorie in het plangebied goed is beschermd. Geef daarom in het MER aan hoe de cultuurhistorische bebouwing en archeologische waarden worden beschermd¹⁴, alsmede de historisch geografische waarden (historische structuren/patronen, lijnen en elementen, zie o.a. blz. 125 landschapsontwikkelingsplan¹⁵).

4.4 Leefomgeving en gezondheid

Luchtkwaliteit

Om het voornemen (en eventuele alternatieven) met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en NO₂ te beschrijven, ook onder de grenswaarden.¹⁶ Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007¹⁷. Presenteer de resultaten van de berekeningen door middel van contourenkaarten¹⁸ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.¹⁹ Eenvoudiger berekeningen volstaan wanneer hiermee conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden.

¹³ De indeling in het voorontwerp bestemmingsplan lijkt op een tamelijk hoog abstractieniveau gemaakt (b.v. § 5.3.1. van de toelichting en artikel 4.6.2. van de regelingen), daar waar het LOP veel meer differentiatie naar deelgebieden kent.

¹⁴ Het voorontwerp bestemmingsplan geeft hieraan reeds een goede invulling.

¹⁵ Het landschapsontwikkelingsplan (blz. 27) geeft aan dat gedetailleerde gegevens over cultuurhistorie ontbreken, zodat hier mogelijk aanvullend (bureau)onderzoek noodzakelijk is.

¹⁶ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

¹⁷ Gebleken is dat in de GCN-bestanden de veehouderijbedrijven niet altijd goed gesitueerd zijn. Dit komt doordat in de GCN-bestanden de locatie is gebaseerd op het postadres van bedrijven en niet op de daadwerkelijke locatie. De Commissie adviseert daarom bij de berekening van de effecten van het voornemen voor fijn stof zonodig de GCN-gegevens te corrigeren op basis van vergunningverleninggegevens.

¹⁸ Gebruik hiervoor klassenbreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien klassenbreedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheidend zijn.

¹⁹ Gebruik hiervoor de zogeheten Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten.

Geur

Bepaal de (cumulatie van) geurhinder in het studiegebied en geef aan waar zich knelpunten voordoen. Geef weer welke milieugebruiksruimte voor geurhinder aanwezig is voor de verschillende gebiedscategorieën. Maak daarbij gebruik van kaarten met de huidige en toekomstige geurniveaus. Geef aan hoe de referentiesituatie en de alternatieven zich verhouden tot de Wet geurhinder en veehouderij en beschrijf de toe- of afname van aantallen geurgehinderden. Betrek hierbij ook het eventuele geurbeleid van omliggende gemeenten, dat mogelijk van invloed kan zijn op de eigen gemeente.

Geluid

Ga in de op de ligging van geluidgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidbeleid.

Gezondheid

De Wet publieke gezondheid vraagt de gemeente expliciet aandacht te besteden aan volksgezondheid bij haar besluitvorming. De Commissie verwacht dat in gemeente Overbetuwe weinig knelpunten voor volksgezondheid op zullen treden. Beschrijf in het MER de volksgezondheid in het gebied en de mogelijke effecten van de alternatieven hierop.²⁰ Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden met behulp van een Gezondheidseffectscreening (GES).²¹

Onlangs is een consortium²² in opdracht van het Ministerie van VWS gestart met een onderzoek naar de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid. De Commissie adviseert om ontwikkelingen hieromtrent goed te volgen.

5. MONITORING EN EVALUATIE

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is essentieel. Monitoring maakt inzichtelijk hoe de milieugebruiksruimte voor de verschillende milieuaspecten verandert. Dit biedt bruikbare informatie voor toekomstige ontheffingen en wijzigingsbevoegdheden.

6. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen ‘vergelijking van alternatieven’, ‘leemten in milieu-informatie’ en ‘samenvatting van het MER’ heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften

Kaart- en overig beeldmateriaal

Gebruik in het MER recent kaartmateriaal (met legenda) van het studiegebied, dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging van de bestaande veehouderijbedrijven. Geef daarbij aan wat de aard en omvang is van deze bedrijven, welke bedrijven op termijn zullen stoppen en welke zich willen doorontwikkelen;

²⁰ Raadpleeg hierbij indien nodig de lokale GGD.

²¹ De GES geeft een kwalificatie van de milieugezondheid binnen een bepaald gebied. De GES brengt bronnen en ‘meetbare’ milieufactoren in beeld die van invloed kunnen zijn op de volksgezondheid in een gebied.

²² Hieraan nemen de volgende partijen deel: het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van de Universiteit Utrecht, het Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland.

- de ligging van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de invloedssfeer van het bestemmingsplan.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen. Werk met foto's en schetsen om de (effecten van) de ruimtelijke ingrepen te verhelderen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau planMER

Initiatiefnemer: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van gemeente Overbetuwe

Besluit: vaststellen of wijzigen van het bestemmingsplan voor het buitengebied

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C14

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: Het bestemmingsplan is kaderstellend voor onder andere uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven in het buitengebied van de gemeente Overbetuwe.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Het Gemeentenieuws van: 6 mei 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 20 april 2010

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 4 juni 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. D.J.F. Bel

ir. S. Bokma

drs. Y.J. van Manen

H.H. Janssen (voorzitter)

drs. P.J. Jongejans (secretaris)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de concept-notitie reikwijdte en detailniveau, of een vergelijkbaar door het bevoegde gezag toegezonden startdocument als uitgangspunt.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Bestemmingsplan buitengebied Overbetuwe, notitie reikwijdte en detailniveau planMER, 1 april 2010, inclusief bijlagen.
- Voorontwerp Bestemmingsplan buitengebied Overbetuwe, 24 november 2009.
- Ontwerp Landschapsontwikkelingsplan Overbetuwe, december 2009.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

**Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport
Bestemmingsplan buitengebied gemeente Overbetuwe**

De gemeente Overbetuwe stelt een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied op. Het bestemmingsplan is kaderstellend voor onder andere uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven. Ten behoeve van de besluitvorming wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen.

ISBN: 978-90-421-3078-4

Bijlage 2: reacties op notitie Reikwijdte en detailniveau

Van de navolgende bestuursorganen is een reactie ontvangen:

- Waterschap Rivierenland
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Door deze bestuursorganen is aangegeven dat de inhoud van de notitie reikwijdte en detailniveau geen aanleiding geeft voor het maken van opmerkingen. Derhalve hebben deze adviezen niet geleid tot aanpassing van de reikwijdte en het detailniveau van het planMER.

Zienswijzen op de notitie reikwijdte en detailniveau ingebracht door:

- LTO Noord;
- A.J.A. Hoogveld, Uilenburgsestraat 1, 6666 LA Heteren

De binnengekomen zienswijzen zien op punten die niet rechtstreeks verband houden met de notitie reikwijdte en detailniveau. Derhalve hebben deze zienswijzen niet geleid tot aanpassing van de reikwijdte en het detailniveau van het planMER.

Bijlage 3: wettelijk en beleidskader

Thema	beleidsniveau	kader	doel	normering
Archeologie en cultuur-historie	EU	Verdrag van Valetta (1992)	– In de bodem bewaren van archeologische waarden op de locatie zelf (in situ); – Vroeg in de ruimtelijke ordening rekening houden met archeologie; – Verstoorder betaalt.	– Uitwerking in het nationale beleid van EU-lidstaten.
	Rijk	Wet op de Archeologische Monumentenzorg (2007)		– Uitwerking door rijk, provincie en gemeenten in hun ruimtelijke plannen.
	Provincie & regio	Nota Inzichtelijk Verleden (2001)		– Uitwerking van beleid voor gebieden met verwachte en aangetoonde waarden zoals weergegeven op de themakaart “Archeologie” van het Streekplan 2005 door gemeenten in hun bestemmingsplannen
		Belvoir 3	– Realisatie van duurzaam functioneel gebruik van de cultuurhistorie. – Realisatie van gezamenlijke cultuurhistorische programma's en projecten. – Realisatie van definitieve maatschappelijke verankering van cultuurhistorie en borging met behulp van vigerende regelgeving.	– Stimuleren van versterking cultuurhistorie door toekennen van subsidies.
	Gemeente	Archeologische beleidsadvieskaart (jaartal)	– In de bodem bewaren van archeologische waarden op de locatie zelf (in situ); – Vroeg in de ruimtelijke ordening rekening houden met archeologie; – Verstoorder betaalt.	Uitwerking van beleid in bestemmingsplannen: – Bij zeer hoge verwachtingswaarde: onderzoeksplicht vanaf 50 m2 en > 0,30 m diepte; – Bij hoge verwachtingswaarde: onderzoeksplicht vanaf 100 m2 en > 0,30 m diepte; – Bij middelmatige verwachtingswaarde: onderzoeksplicht vanaf 500 m2 en > 0,30 m diepte; – Bij lage verwachtingswaarde: onderzoeksplicht vanaf 2.500 m2 en > 0,30 m diepte;
		Sleutel tot de schatkist	– Zichtbaar maken van cultuurhistorisch erfgoed; – Verhogen educatieve en recreatieve waarde cultureel erfgoed.	– Planologisch-juridische inbedding van toeristisch-recreatieve en educatieve ontwikkeling van het Romeinse verleden.

Thema	beleidsniveau	kader	doel	normering
Geurhinder	Rijk	Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)	Het beschermen van mensen tegen geurhinder afkomstig uit de veehouderij.	– Afstandsnormen: Voor landbouwhuisdieren zonder vastgestelde geuremissie, zoals merkrundvee, gelden vaste afstandsnormen. Binnen deze afstanden mogen geen geurgevoelige bestemmingen, zoals woningen bevinden. Voor het gebied buiten de bebouwde kom moet de afstand tussen een geuremissiepunt (praktijk stal) en een geurgevoelig object minimaal 50 meter bedragen. – Geurnormen: Voor landbouwhuisdieren met een vastgestelde geuremissie, zoals varkens, kippen en vleeskalveren, gelden geurnormen. Deze geurnorm geeft aan hoeveel geurhinder een geurgevoelig object moet dulden van een individuele veehouderij. Voor het buitengebied van de gemeente Overbetuwe geldt een geurnorm van 8,0 OU_E/m³.
	Gemeente	Gemeentelijk geurbeleid	Op basis van een geurverordening kan de gemeente afwijken van de normen die zijn vastgelegd in de Wgv. De gemeente kan hierdoor meer en minder uitbreidingsruimte voor de veehouderijen vastleggen.	De gemeente Overbetuwe heeft in 2008 door het RMB laten onderzoeken of het zinvol is om een gemeentelijk geluidsbeleid op te stellen. Uit de Quicksan van RMB blijkt dat het niet noodzakelijk is om door middel van een gemeentelijke geurverordening af te wijken van de normen die staan in de Wgv. De gemeente heeft toen dan ook geen gemeentelijke geurverordening.
Luchtkwaliteit	EU	Europese richtlijn luchtkwaliteit	Het beschermen van mensen tegen onaanvaardbare gezondheidsrisico's door luchtverontreiniging.	– Normering voor verschillende stoffen: • Jaargemiddelde concentraties fijnstof (PM₁₀) in 2011 en stikstofdioxide (NO₂) in 2015 van 40 µg/m³ • Maximaal 35 overschrijdingen per jaar van het 24-uurgemiddelde van 40 µg/m³ (≈ 32,5 µg/m³ jaargem.)
	Rijk	Wet milieubeheer inz. Luchtkwaliteiteisen (Wet luchtkwaliteit)	doorgang van ruimtelijke projecten nu en voldoen aan de Europese grenswaarden op termijn	– Definiëring grens (niet) in betekenende mate bij 1500 woningen, 10.000 m² kantoren, akker- en tuinbouw of 1,2 µg/m³ toename NO₂ of PM₁₀ voor bestemmingen. – Aanwijzing gevoelige bestemmingen – Reken- en meetvoorschriften

Thema	beleidsniveau	kader	doel	normering
Landbouw	Rijk	Nota Ruimte	– Multifunctioneel ruimtegebruik op het platteland.	Uitwerking door provincie en gemeenten van regelingen voor: – Hergebruik van vrijkomende bebouwing; – 'Ruimte voor ruimte';
	Provincie	Streekplan 2005 (structuurvisie)	– Multifunctioneel ruimtegebruik op het platteland.	– Toestaan van niet-agrarische nevenfuncties: maximaal 25% en hoogstens 350 m² van het agrarische bedrijf; – Toestaan functieverandering van vrijkomende agrarische bebouwing naar kleinschalige niet-agrarische bedrijvigheid.
	Gemeente	Beleidsregel functieverandering en nieuwvestiging in het buitengebied (2008)	– Ruimtelijke kwaliteit platteland op peil houden.	– Max. 1 woning bij te slopen oppervlakte van 100-500 m²; – Max. 2 woningen bij te slopen oppervlakte van 500-1500 m²; – Max. 3 woningen bij te slopen oppervlakte van 1500-3000 m²; – Maatwerk in geval van te slopen oppervlakte van > 3000 m²; – 100% van de resterende bijgebouwen te gebruiken voor wonen en/of werken bij slopen van alle glasopstanden.
Landschap	Rijk	Nota Ruimte	– Aantrekkelijk land: concentratie in de steden en ruimte houden op het platteland; – Behoud van waardevolle landschappen.	– Toepassen van de 'ja, mits'-benadering bij ruimtelijke ingrepen in nationale landschappen; – Uitwerking ruimte voor ruimte-regeling door provincie; – Uitwerking aard en omvang bedrijventerreinen door provincie en gemeenten; – Uitwerking door gemeenten inzake inspelen op bevolkingsontwikkelingen.
	Provincie	Streekplan 2005 (structuurvisie)	– Vitaliteit en kwaliteit van het landelijk gebied;	– Toepassen van de 'ja, mits'-benadering bij ruimtelijke ingrepen in waardevolle landschappen. – Toepassen van de 'nee, tenzij'-benadering bij ruimtelijke ingrepen die openheid aantasten.
	Gemeente	Landschapsontwikkelingsplan	– Behoud, herstel, versterking en vernieuwing van landschappelijke kwaliteiten; – Vitaal en veerkrachtig landschap.	– Toetsingskader voor landschapsplannen, aanleg- en kapvergunningen en subsidieaanvragen.

Thema	beleidsniveau	kader	doel	normering
Natuur	EU	Vogelrichtlijn	– De instandhouding en de regulering van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten, met inbegrip van hun eieren, hun nesten en hun leefgebieden – De regulering van de exploitatie van deze soorten.	– Opzettelijk de onder de richtlijn vallende vogels te doden of te vangen. De lidstaten mogen echter de jacht op bepaalde soorten toestaan op voorwaarde dat de jachtmethodes aan bepaalde beginselen voldoen (redelijkheid en evenwichtigheid, jacht buiten het trek- en broedseizoen, verbod van methoden voor het massale of niet-selectieve vangen of doden van vogels) – Hun nesten en eieren te vernielen of te beschadigen of hun nesten weg te nemen – De vogels opzettelijk te storen; – De vogels te houden.
		Habitatrichtlijn	– Instandhouding van natuurlijk habitats en in het wild levende flora en fauna – Behoud van de biologische diversiteit te bevorderen	– Het opzettelijk vangen of doden van in het wild levende specimens van die soorten; – Het opzettelijk verstoren van die soorten, vooral tijdens de perioden van voortplanting, afhankelijkheid van de jongen, overwintering en trek – Het opzettelijk vernielen of rapen van eieren in de natuur; – De beschadiging of de vernieling van de voortplantings- of rustplaatsen.
	Rijk	Natuurbeschermings wet 1998	– Wettelijke bescherming geven aan waardevolle (natte) natuurgebieden en daarin voorkomende flora en fauna – Beschermde soorten en habitats in een gunstige staat van instandhouding houden of brengen (Natura 2000) – Behouden van natuurschoon en natuurwetenschappelijke betekenis (Natuurmonumenten)	–

Thema	beleidsniveau	kader	doel	normering
Natuur	Rijk	Flora- en faunawet	– Deze wet is gericht op het duurzaam in stand houden van inheemse planten- en diersoorten in hun natuurlijk leefgebied. – Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.	– Het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8); – Het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11). – Artikel 2 van de Flora- en faunawet; een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.
	Provincie & regio	Ecologische Hoofdstructuur	– De status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag (provincie).	– Nee-tenzij regeling voor activiteiten in de EHS die kernkwaliteiten aantasten – In de EHS verweving en verbindingszone kan regulier agrarisch gebruik worden voortgezet en kan vergroting van aanwezige bouwpercelen via bestemmingsplanwijziging plaats vinden, mits rekening wordt gehouden met de omgeving, inclusief het (potentiële) functioneren van verbindingszones.

**Bijlage 4: Gebiedsvisie: geurbeleid rond veehouderijen
Quickscan huidige situatie d.d. 18-06-2008**

Quickscan Wet geurhinder en veehouderij

Geurbeleid rond veehouderijbedrijven in de gemeente Overbetuwe

J. Janssen
Adviseur vergunningen
RMB
Status: definitief
Cuijk, 18 juni 2008

VOORWOORD

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt sinds 1 januari 2007 het nieuwe beoordelingskader voor geur (stank) bij de afgifte van milieuvergunningen voor veehouderijbedrijven. De eerder geldende stankregelgeving met bijbehorende richtlijnen is hiermee komen te vervallen.

Vanuit de nieuwe wet krijgen gemeenten de ruimte om hun eigen geurbeleid te voeren. Zij kunnen binnen bepaalde marges en afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden normen stellen die zijn afgestemd op de feitelijke en toekomstige situatie. Dit kan gevolgen hebben voor de ruimtelijke ontwikkeling, zoals voor ontwikkelings- en uitbreidingsplannen. Een gemeente die een eigen geurbeleid wil voeren, moet daartoe de huidige geursituatie en te verwachten ontwikkelingen in kaart brengen en een gebiedsvisie opstellen.

Het RMB heeft in opdracht van het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe een quickscan (een relatief snelle toets) uitgevoerd. Met als doel om de mogelijke geurknelpunten binnen de gemeente rond veehouderijbedrijven in beeld te brengen en deze als onderbouwing te gebruiken voor een gemeentelijk gebiedsgericht geurbeleid.

Voor de inventarisatie en analyse van de geursituatie in dit rapport is zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de door de gemeente geleverde gegevens en standpunten. Verder zijn de knelpunten en mogelijkheden besproken met een aantal terzake deskundigen.

De uitkomsten van deze quickscan geurhinder hebben geleid tot een aantal aanbevelingen als basis voor besluitvorming door de gemeente.

© 2008 RMB, Postbus 88, NL-5430 AB Cuijk.
Tel.: (0485) 338300
fax: (0485) 338309
e-mail: algemeen@rmb.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een geautomatiseerd gegevensbestand worden opgeslagen, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van RMB. Aan de inhoud van dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Het RMB verwerpt elke aansprakelijkheid voor een ander gebruik van deze tekst dan voor de situatie waarvoor hij wordt uitgebracht. De informatie in deze tekst is onder voorbehoud en kan veranderd worden zonder voorafgaande kennisgeving.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	I
INHOUDSOPGAVE	1
1 INLEIDING	2
1.1 Achtergrond wetswijziging.....	2
1.2 Quickscan geurhinder	3
2 UITGANGSPUNTEN.....	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Brongegevens.....	5
2.3 Receptoren	6
2.4 Rekenmethode	6
2.5 Geurknelpunten.....	7
2.6 Geurbeleving.....	8
3 RESULTATEN EN EFFECTEN	9
3.1 Inleiding	9
3.2 Effect op bedrijven met odour units	9
3.3 Effect op bedrijven met vaste afstanden	16
3.4 Aanhoudingsbesluit	16
4 CONCLUSIES	17
4.1 Inleiding	17
4.2 Conclusies.....	17
4.3 Aanbevelingen	17
5 LITERATUUR.....	18
6 BEGRIPPEN	19
BIJLAGE 1 AGRARISCHE BEDRIJEN IN DE GEMEENTE OVERBETUWE.....	24

INLEIDING

Achtergrond wetswijziging

Op 7 november 2006 is de nieuwe “Wet van 5 oktober 2006, houdende regels inzake geurhinder vanwege tot veehouderijen behorende diervverblijven”, kortweg de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), in het Staatsblad gepubliceerd. Bij besluit van 12 december 2006 is het tijdstip van inwerkingtreding bepaald op 1 januari 2007. De Wgv maakt onderscheid tussen maximaal toegestane geurbelasting binnen en buiten de bebouwde kom en concentratie en niet-concentratiegebieden. Daarnaast zijn er diersoorten met vaste afstanden en diersoorten met geurnormen. Afhankelijk van de vaste afstand of berekende geurbelasting kan bijvoorbeeld de vergunning worden verleend of een bestemming worden gewijzigd.

De Wgv geeft het college van Burgemeester en wethouders de mogelijkheid om maatwerk te leveren door de normen of afstanden binnen een wettelijke marge voor een bepaald (deel)gebied te wijzigen. De gemeente kan het gebiedsgericht geurbeleid (maatwerk) als sturingsinstrument gebruiken.

De gemeente Overbetuwe is niet gelegen in een reconstructie gebied, er zijn dan ook geen verwevingsgebieden of extensiveringsgebieden gelegen binnen de gemeente. Tot 1 januari 2007 was in de gemeente Overbetuwe dan ook de “Richtlijn Veehouderij en Stankhinder” van toepassing. In deze toenmalige stankregelgeving wordt gewerkt met vaste afstanden, zogenaamde stankcirkels. Voor extensieve veehouderijen waren vaste afstanden opgenomen ongeacht de hoeveelheid dieren. Voor intensieve veehouderijen was op basis van het aantal (en soort) dieren het aantal mestvarkeneenheden (mve) te berekenen en voor elk aantal mve gold een minimaal aan te houden afstand. De afstanden waren voor beide typen van veehouderij verschillend per

omgevingscategorie (mate van geurgevoeligheid afhankelijk van de aard en de omgeving).

De Wet geurhinder en veehouderij kent voor de extensieve veehouderijen nog steeds de vaste afstanden. Voor de intensieve veehouderijen wordt de geurconcentratie echter uitgedrukt als aantallen Europese odour units in een volume-eenheid lucht (ou_E/m^3). Evenals in de oude systematiek wordt op basis van dieraantallen en diersoorten het aantal odour units bepaald. De geurbelasting is echter niet gekoppeld aan een vaste afstand per aantal odour units, maar wordt berekend aan de hand van het verspreidingsmodel V-stacks. Voor de geurgevoelige objecten wordt in plaats van omgevingscategorieën onderscheid gemaakt naar de ligging in concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden en binnen en buiten de bebouwde kom.

Ook maakt de Wgv het mogelijk om met gebiedsgericht beleid binnen, een in de wet bepaalde marge, van de wettelijke normen af te wijken. Voor de gemeente Overbetuwe betekent dit dat zij een sturingsinstrument in handen heeft om onder andere realisering van de reconstructiedoelstellingen te bevorderen. Zo kan bijvoorbeeld veehouderijen meer ontwikkelruimte worden geboden. Anderzijds ontstaat door beperking van de ontwikkelruimte van bijvoorbeeld veehouderijen nabij de bebouwde kom ruimte voor toekomstige uitbreidingen van woongebieden. Door beperking van de ontwikkelruimte zal op termijn de geurbelasting op woongebieden afnemen. Het is aan de gemeente om deze aspecten ten opzichte van elkaar af te wegen.

In onderstaande kader is artikel 6 lid 1 en 3 uit de Wgv weergegeven, hierin worden normen en vaste afstanden omschreven.

Wettelijke marges uit artikel 6 Wgv:

1. *Bij gemeentelijke verordening kan worden bepaald dat binnen een deel van het grondgebied van de gemeente een andere waarde van toepassing is dan de desbetreffende waarde, genoemd in artikel 3, eerste lid, met dien verstande dat deze andere waarde:*
 - c. *buiten een concentratiegebied, binnen de bebouwde kom niet minder bedraagt dan 0,1 odour unit per kubieke meter lucht en niet meer dan 8,0 odour units per kubieke meter lucht;*
 - d. *buiten een concentratiegebied, buiten de bebouwde kom niet minder bedraagt dan 2,0 odour units per kubieke meter lucht en niet meer dan 20,0 odour units per kubieke meter lucht;*
3. *Bij gemeentelijke verordening kan worden bepaald dat binnen een deel van het grondgebied van de gemeente een andere afstand van toepassing is dan de afstand, genoemd in artikel 4, eerste lid, met dien verstande dat deze:*
 - a. *binnen de bebouwde kom ten minste 50 meter bedraagt;*
 - b. *buiten de bebouwde kom ten minste 25 meter bedraagt.*
4. *Bij gemeentelijke verordening kan worden bepaald dat binnen een deel van het grondgebied van de gemeente voor pelsdieren een andere afstand van toepassing is met dien verstande dat deze ten minste de helft bedraagt van de afstand, bedoeld in artikel 4, tweede lid.*

Quickscan geurhinder

Een quickscan geurhinder kan worden omschreven als een relatief snelle toets van de mogelijke geurknelpunten rond veehouderijbe-

drijven, ondersteund met kaartmateriaal, ter voorbereiding van een gemeentelijk gebiedgericht geurbeleid in het kader van de Wgv.

Aanhoudingsbesluit

Om ongewenste ontwikkelingen in de gemeente tegen te gaan heeft de gemeente de mogelijkheid om een aanhoudingsbesluit te nemen, hiermee kunnen de vergunningaanvragen in de gehele gemeente of in bepaalde delen onder verschillende voorwaarden voor maximaal een jaar worden aangehouden. De gemeente Overbetuwe heeft er vooralsnog voor gekozen geen aanhoudingsbesluit te nemen voor de gemeente of delen van de gemeente.

Probleemstelling

De meest actuele vraag is: in welke (deel)gebieden liggen knelpunten op het gebied van geur en kan overwogen worden de wettelijke normen en/of de wettelijk vastgestelde vaste afstanden in een verordening aan te passen?

Om hierover een besluit te kunnen nemen heeft het college van Burgemeester en Wethouders het RMB gevraagd door middel van een quickscan de huidige geursituatie binnen de gemeente in beeld te brengen, en de te verwachten situatie als alle intensieve veebedrijven zich zouden ontwikkelen tot de nieuwe landelijke normen. Tevens is gevraagd de knelpunten die hierbij kunnen ontstaan te visualiseren.

Doelstelling

Het doel van de quickscan is gegevens aan te leveren en aanbevelingen te doen, die het college van Burgemeester en Wethouders de mogelijkheid bieden, aan de hand van een aantal afwegingen, te bepalen voor welke deelgebieden het aanbeveling verdient om de opstelling van een gebiedsvisie te overwegen, teneinde door middel van een eigen gemeentelijk geurbeleid tegemoet te kunnen komen aan de gesignaleerde knelpunten.

Werkwijze

Het onderzoek is uitgevoerd in drie fasen:

1. Verzamelen basisgegevens
Inventarisatie van de agrarische bedrijven, het in beeld brengen van de geurcontouren en het bepalen van de (toekomstige) bebouwde kommen en eventueel andere toekomstige ontwikkelingen.
2. Analyse van de geursituatie
Bij de uitvoering van de quickscan zijn hiertoe de volgende stappen gezet:
 - bepaald is welke gebieden door hun gezamenlijke geurhinder knelpunten kunnen opleveren;
 - ook is bekeken bij welke bedrijven vaste afstanden tot knelpunten leiden.Per situatie is vervolgens bepaald of een gebiedsgericht geurbeleid aan te bevelen is. Diverse terugkoppelingen zijn gebruikt om de juistheid te kunnen toetsen van de op kaart weergegeven informatie.
3. Opstellen advies
Uitwerken van de rapportage en presentatie aan het college ter voorbereiding van de besluitvorming door het college en de gemeenteraad.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 wordt de gebiedsanalyse uitgewerkt door allereerst een inventarisatie van de geurbelasting vanuit de veebedrijven (brongegevens) op de geurgevoelige objecten (receptoren) uit te voe-

ren. Vervolgens is de totale geurbelasting van alle bedrijven in beeld gebracht en is bepaald welke geurknelpunten zich voordoen.

In hoofdstuk 3 zijn afwegingen gemaakt rond de beschreven uitgangspunten en knelpunten.

In hoofdstuk 4 worden een aantal aanbevelingen gedaan.

Dit rapport wordt vergezeld door twee kaarten: één waarop de huidige geurbelasting is weergegeven en één die de mogelijke toekomstige geurbelasting weergeeft als alle intensieve veebedrijven zich zouden ontwikkelen zover de wettelijke normen dit toelaten.

Foto 1

UITGANGSPUNTEN

Inleiding

Om inzicht te krijgen in de huidige geurbelasting en toekomstige ontwikkelingen wordt in dit hoofdstuk de inventarisatiefase uitgewerkt. In het eerste deel worden de uitgangspunten (afbakening) rond de bedrijven (bronnen) en geurgevoelige objecten (receptoren) beschreven, vervolgens wordt de hiermee berekende geurbelasting binnen de gemeente weergegeven en daarmee worden de geurkelpunten rond de veehouderijen in beeld gebracht.

Brongegevens

De gemeente Overbetuwe omvat 293 agrarische bedrijven met landbouwhuisdieren. Hiervan zijn er 170 extensieve bedrijven, 80 intensieve bedrijven, 6 IPPC bedrijven (dit zijn grote intensieve veehouderijbedrijven) en 5 nertsenbedrijven. Daarnaast zijn er 23 landbouwbedrijven zonder landbouwhuisdieren en 9 voormalige veehouderijen (dit zijn veehouderijen die na 19 maart 2000 zijn gestopt). Om de geurbelasting vanuit de veebedrijven te bepalen zijn de gegevens gegenereerd uit de dossiers van de betreffende inrichtingen.

Ter controle van de juistheid van de gegevens zijn in overleg met de gemeente de bouwblokken genummerd om elk bedrijf terug te kunnen vinden in een aparte lijst met gegevens.

Bij de invoer van de brongegevens zijn de volgende invoerdata benodigd: Een uniek nummer per bouwblok, de X-coördinaat en de Y-coördinaat van de bronlocatie, de gemiddelde hoogte van de stal, de hoogte, de binnendiameter en de uitreesnelheid van het emissiepunt, de vergunde emissie en de maximale emissie. Wanneer aannames gedaan zijn om bovengenoemde gegevens te generaliseren is dit ge-

daan volgens de in opdracht van het ministerie van VROM opgestelde gebruikershandleiding van SenterNovem.

Voor de maximale ontwikkelruimte is in overleg met de gemeente het plafond van 121.000 odour units bepaald. Dit komt overeen met de ontwikkelruimte die wordt gehanteerd in de ontwikkelplannen van de landbouwontwikkelingsgebieden. Hierin wordt geredeneerd naar een gesloten bedrijf met 750 zeugen. Een gesloten bedrijf wil zeggen dat de gehele productiecycclus van big tot vleesvarken/fokzeug binnen het bedrijf plaatsvindt, en dat al deze dieren dan ook binnen het bedrijf aanwezig zijn. In de vergunde situatie zijn in overleg met de gemeente tevens alle lopende aanvragen verwerkt om de huidige geurbelasting te visualiseren.

Foto 2